

VZARNA

LETO XXXIV / ŠTEVILKA 10,11, OKTOBER NOVEMBER 2002 / POKLONINA NAŠE DOLINE / RAZNO SVETLOSTNO / ČRNA 2002 / OLJA

Vse bolj prevladuje spoznanje, da je gozd več kot le "tovarna" lesa. Ljudje hodimo v gozd z različnimi nameni.

Nekaterim je gozd delovno mesto, lastnikom predstavlja vir dohodka, širši javnosti je gozd prostor za sprostitev, rekreacijo in oddih.

Zavod za gozdove kot strokovna služba, ki skrbi za vse gozdove v državi ne glede na lastništvo ima poleg ostalih nalog tudi skrb za promocijo gozdov in osveščanje javnosti in različnih interesnih skupin o pomenu in vlogah gozdov.

Vsako leto organiziramo različne tečaje in delavnice za lastnike gozdov, kjer jih seznanjamo o nujnosti in smiselnosti posameznih ukrepov v gozdovih, o varnem delu v gozdu, tako z motorno žago kot tudi o delu s traktorjem v gozdu.

V učnih programih osnovnih in nekaterih srednjih šol ima svoj prostor tudi tema "GOZD in življenje v njem".

Gozdarje vabijo na šole, da mladi "iz prve roke" izvedo nekaj o vlogah in pomenu gozda za življenje, o naravnih procesih v gozdu, o živalstvu in rastlinstvu,...

V skrbi da ne bi zamudili procesa osveščanja o gozdu pri najmlajših, smo gozdarji Zavoda za gozdove večkrat prisotni že v vrtcih.

Kdo bo v prihodnje skrbel za izobraževanje lastnikov gozdov in za osveščanje širše javnosti o pomenu in vlogah gozda? Ali bo to Zavod za gozdove ali Kmetijsko gozdarska zbornica, morda še kdo tretji? O tem bodo zagotovo odločili v političnih krogih. Vsekakor lastniki in javnost za to ne smejo biti prikrajšani. Delo bodo (bomo) še naprej opravljali gozdarji pod to ali ono streho.

PETER CESAR, inž.gozdarstva

NARAVOSLOVNI DNEVI 2002 A GOZD IN ŽIVLJENJE V NJEM

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENIJE GRADEC

ČISTO DRUGAČEN U V O D N I K

ALI ŠKRATI NA ZAGMAJŠKOVEM VRHU

Od vseh škratov je danes najbolj poznan tiskarski škrat. Vse ostale smo že skoraj pozabili. Da temu ne bi bilo več tako, so tretji vikend v oktobru Zagmajškov vrh na skrajnem severnem delu Gmajne obiskali skoraj vsi škrti, kar jih pozna ljudska domišljija. V gozdu, ob stari »holcarski« kolibi, ob toplem ognjišču, so imeli svoje domovanje gozdni škrtje, nekoliko naprej so se ob stari, žita polni skrinji prikazovali žitni škrtje. V domiselno urejenem rudniškem rovu, je ljudski domišljiji nagajal rudniški škrt – »Perkmandlc«. V hiški, med brezami je imela svoj skriti kotiček strašna čarovnica.

Na travniku, nad kmetijo so svoji neizmerni domišljiji dali duška otroci iz sedmih koroških vrtcev. Pri gradnji škratovih domovanj iz naravnih materialov so otrokom pomagali njihovi starši in vzgojiteljice. Iz slame, sena, stelje, vejevja, koruznice in jesenskih plodov so oblikovali pravo pravljичno deželo. Otroci so po hribu kotalili buče, jih izrezovali, pekli krompir v žerjavici, peli in se zabavali. Za vse obiskovalce je bilo poskrbljeno ob stojnicah s sveže pečenim kostanjem, pravim domačim kruhom z ocvirki, sladkim moštom, čajem in še s čim.

Idejna in organizacijska vodja zanimive, otroške, jesenske prireditve, je bila domačinka Florjana Kragelnik »Zagmajškova«, vzgojiteljica v vrtcu Slovenj Gradec. Pri projektu so ji poleg družinskih članov pomagali Turistično društvo Slovenj Gradec, VVZ Slovenj Gradec, vzgojiteljice in otroci koroških vrtcev, Zavod Republike Slovenije za šolstvo OE Slovenj Gradec, Primestna vaška skupnost Sele-Vrhe, Kulturno društvo Ksaver Meško, Zavod za gozdove OE Slovenj Gradec – Krajevna enota Slovenj Gradec, ...

Organizatorji so z obiskom prireditve prav gotovo lahko zadovoljni. Izredno število navdušenih obiskovalcev, tako mlajših kot starejših, pa naj jim bo vzpodbuda, da bi škrtje še prihajali na Zagmajškov vrh.

TEKST IN FOTO: PETER CESAR, inž.gozdarstva

UVAJANJE METODE 20 KLJUČEV PRI GOZDNEM GOSPODARSTVU SLOVENJ GRADEC

BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž. gozdarstva

Organizacija delovnega časa in motiviranje zaposlenih – nove vsebine ključa 10

V podjetjih so nekoč verjeli, da je njihov najdragocenejši vir kapital in da potrebujejo le maloštevilno elito, ki bo razporejala denar in ukazovala delavcem. Henry Ford je nekoč izjavil: "Kako to, da dobim celo človeško bitje, če pa hočem samo par rok?"

Danes v podjetjih vedo, da je največje bogastvo znanje. Toda znanje je veliko težje upravljati kakor kapital: ne le da tiči v glavah tečnih delavcev namesto v bančnih trezorjih; zapovrh se še izredno hitro spreminja. Managerji in vodje se morajo naučiti, kako upravljati z znanjem - kako ga pomnožiti in tudi kako ravnati z ljudmi, ki znanje imajo. V tradicionalnem sistemu je šlo predvsem za vprašanje, kaj narediti, da bi z dolgočasni delavci na delovnih mestih vendarle pazili, kaj delajo. Danes pa so delavci zaradi znanja, ki ga imajo, največja dragocenost podjetja. Če hoče manager vpreči njihovo znanje, ga mora razumeti, umestiti, opredeliti, meriti in spodbujati njegovo rast. Predvsem pa mora biti sposoben narediti iz abstraktnega znanja uspešen izdelek.

Dobar vodja mora v sodobnem svetu poleg procesov obvladovati tudi uspešno vodenje ljudi. Pri tem je motiviranje zaposlenih v podjetjih nujno, saj ne usmerja posameznika le k doseganju določenega cilja, pač pa tudi določa, v kolikšni meri bo delodajalec lahko izkoristil potencial svojih delavcev. Motivirati ljudi tako pomeni: razumeti, kaj ljudi žene k dobremu delu in vplivati na dejavnike navdušenja za boljše delo.

Motivirani zaposleni so pripravljeni v organizaciji ogromno dati od sebe in to zato, ker to hočejo, in ne zato, ker to morajo. Takšno vedenje zaposlenih je za delodajalca tudi najbolj učinkovito in seveda profitno, saj ne potrebuje stalnega nadzora. Samo uspešen, usposobljen in motiviran kader je resnično varno naložen kapital slehernega podjetja in njegovo jamstvo za obstanek in razvoj. V podjetju, kjer je vodenje na visokem nivoju, je mnogo lažje ustvarjati pozitivno, ustvarjalno in disciplinirano delovno kul-

Vodja projekta "20 ključev" Brane Širnik

Delavnica - uvajanje ključa 10

Foto Ida Robnik

turo. Dobro vodenje pomeni transparentnost, spoštovanje podrejenih in enakovrednost vseh zaposlenih.

Dolgoročno konkurenčnost in trajen uspeh podjetja je mogoče doseči s pravim ravnotežjem med pripadnostjo zaposlenih in nadzorom procesov. Glavni namen Ključa 10 je doseči visoko stopnjo pripadnosti zaposlenih in pozitivne atmosfere na delovnem mestu za izgradnjo organizacije, ki bo konkurenčna v najširšem okolju.

V najboljših podjetjih se vsi zaposleni držijo postavljenih pravil igre. Naloga vodstva v njih ni kontrola in priganjanje delavcev k delu, temveč spodbujanje zaposlenih k vzpostavitvi pozitivnega vzdušja. Pravila in politika na delovnem mestu pa morajo biti v skladu s strateškimi cilji podjetja, njegovim poslanstvom in filozofijo.

Pri GG Slovenj Gradec se bomo v okviru aktivnosti uvajanja 10. ključa v podjetje soočali z vprašanji organizacije delovnega časa, z vzroki za odsotnost z dela in s stopnjo motiviranosti zaposlenih. V okviru uvajanja rednih jutranjih sestankov ne bo poskrbljeno le za uspešno delegiranje delovnih nalog ampak tudi za pravočasno in pravilno informiranje o dogajanju v podjetju. Pozorneje bomo spremljali splošno vzdušje in klimo na delovnih mestih, oblikovanje ugodnih delovnih pogojev in vzdrževanje primerne stopnje motiviranosti za delo. Na utrjevanje notranje motiviranosti vplivajo številni dejavniki kot npr. raznovrstnost znanj in spretnosti zaposlenih, celovitost in pomembnost opravljenih nalog, samostojnost pri delu in pravočasne povratne informacije o opravljenem delu.

Nogometno moštvo ne more zmagati tekme, če nekateri igralci zamudijo, ali če se odločijo, da bodo podaljšali odmor med polčasoma. Najboljša nogometna moštva in tudi najboljša podjetja se podreajo pravilom ekipe, kar zagotavlja učinkovitost in povečuje konkurenčnost. Želimo si podjetje, kjer bomo srečali prijazne in pozitivno usmerjene ljudi, kjer bodo delavci in njihovi vodje delovali kot uspešna ekipa. ▲

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, **Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec**

28.septembra 2002 je pričel veljati Pravilnik o spremembah in dopolnitvah odredbe o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz sredstev proračuna Republike Slovenije. Po tem datumu z odločbo določena in prevzeta gojitvena in varstvena dela bodo revirni gozdarji obračunali po tem pravilniku.

V oktobru je bil v našem območju pravočasno in vzorno izvršen popis objedenosti gozdnega mladja po divjadi. Popisovalci so popisali in analizirali poškodbe na stalnih vzorčnih ploskvah v vseh gozdovih.

Jesenski čas je čas nabiranja plodov in semen. Že predhodno smo opravili popis obroda gozdnega drevja listavcev v semenskih sestojih in izločenih površinah semenjakov (lepa, kvalitetna, vitalna drevesa izven semenskega sestoja). Letošnji obrod listavcev je slab, semenila so posamezna drevesa. Po predhodnem ogledu semenjakov gorskega javorja in pod nadzorom javne gozdarske službe so delavke in delavci drevesnice Omorike nabrali pri Otišniku (k.o. Otiški vrh) 63 kg javorjevega semena. Vzorci tega semena so bili poslani na Gozdarski inštitut Slovenije v Ljubljano, kjer testirajo in analizirajo kvaliteto semena (čistost, kaljivost, delež vlage v semenu, vitalnost, teža 1000 semen v g.) Na podlagi znanih podatkov bodo izdali certifikat o kvaliteti nabranega semena.

Seme gozdnega drevja je možno nabirati s stoječega drevesa, z našaganih s semeni polnih vej (izbrana drevesa), podrtih izbranih dreves ali z grabljenjem (pobiranjem odpadlih plodov) in izločanjem gluhih semen s potapljanjem v vodo (žir, želod).

V KE Črna nadaljujejo raziskavo sušenja vrhov smrek. Ob pomoči ZGS (KE Črna), Gozdarskega inštituta in Gozdarske fakultete bo študentka

Po vremenu sodeč je bil oktober bolj moker (predvsem druga polovica meseca) in jesensko zaspan. Kljub vremenski zaspanosti je bilo na gozdarskem področju – predvsem med gozdarji Območne enote Slovenj Gradec – zelo živahno.

Nabiranje javorjevega semena s podrtega semenjaka pri Otišniku. Foto Gorazd Mlinšek

gozdarstva Katja Žnideršič proučila problem sušenja vrhov s pomočjo zbranih vzorcev s po glivah napadenih vzorčnih dreves. Pri terenskem delu so poleg gozdarjev sodelovali tudi lastniki gozdov, ki so omogočili posek za analizo potrebnih dreves. Namen naloge je ugotoviti, katere vrste gliv so prisotne na poškodovanem drevju in ali so pri nas že prisotne tudi nevarne vrste gliv, katere že omenjajo na severu Evrope kot velike povzročiteljice gospodarske škode.

Vzorčna drevesa so bila posekana na pobočju Pece pri Končniku v Topli, pri Ledrovcu in Jeklu v Koprivni.

V Črni je bilo živahno tudi 17. oktobra. Zgornja Mežiška dolina je za en dan gozdarsko zaživela. Več kot 80 gozdarjev javne gozdarske službe (ZGS) iz vse Slovenije se je odzvalo povabilu črnjanskega župana Franca Stakneta na srečanje vodij Območnih enot, oddelkov in krajevnih enot. Kljub slabemu vremenu so stanovski kolegi

spoznali del gozdnate Mežiške doline, del časa pa smo izkoristili za strokovno delavnico, seznanili pa smo se tudi z življenjem in delom na kmetijah Plaznik v Bistri in Fajmut v Topli.

V jesenskem času nadaljujemo po letnem planu načrtovano izobraževanje lastnikov gozdov po posameznih krajevnih enotah.

Črnjanski in mežiški lastniki gozdov (KE Črna) so se 10. oktobra udeležili dobro strokovno pripravljene ekskurzije v Prekmurje (gozdovi ob Muri, Polanski log, Črni log, Lendavske gorice). Spoznali so gospodarjenje z listnatimi gozdovi s poudarkom na negi in varstvu gozdov.

V krajevnih enotah, kjer še niso izvedli delavnic in predavanj za lastnike gozdov iz gojenja in varstva gozdov, se na te aktivno pripravljajo in jih bodo izvedli v novembru.

Bliža se konec leta in javna gozdarska služba bo podelila na osrednji prireditvi priznanja najskrbnejšim lastnikom gozdov

v letu 2002. Prvo je potekala izbira najprizadevnejšega lastnika po krajevnih enotah (KE) po določenih kriterijih.

Med vsemi izbranimi najprizadevnejšimi lastniki gozdov na KE je bil izbran za najskrbnejšega lastnika gozdov v OE Slovenj Gradec Rudi Sgerm iz Zgornje Orlice (KE Radlje). O vseh najskrbnejših lastnikih boste še seznanjeni!

25. oktobra se je sestel Svet OE Slovenj Gradec. Na seji Sveta so izvolili predstavnike organov območnega Sveta javne gozdarske službe. Ponovno izvoljenega vodjo OE Slovenj Gradec spec. Milana Tretjaka in člane novega Sveta bomo predstavili v naslednji številki Viharnika.

Svet je določil tudi predlog načrta gozdnogospodarske enote Črna - Smrekovec. Načrt velja za obdobje desetih let od leta 2002 do leta 2011.

Živahno je bilo tudi na gozdnih učnih in drugih gozdnih poteh, po katerih so gozdarji vodili šolarje. Sodelovali in organizirali so naravoslovne ure in dneve po gozdovih KE Slovenj Gradec, KE Prevalje (GUP Navrški vrh), KE Radlje (GUP Stari grad, GUP Pistrov grad), KE Črna (GUP Zelena pot Teber, Peca). Slovenjegraškim gozdarjem so priskočili na pomoč tudi gozdarji KE Mislinja. Posamezni revirni gozdarji so postali že pravi profesionalci za delo z mladimi, v slovenjegraških šolah je veliko povpraševanje po njih.

Gozdarji in lesarji smo organizirani tudi v Koroškem gozdarskem društvu. Ena izmed oblik delovanja je druženje v obliki strokovnih in športnih srečanj. Deževno vreme ni 18. oktobra pregnalo trmastih gozdarjev. Dobili smo se na športnih obljekih policijskega vadblišča na Viču. Športno srečanje smo popestrili tudi s strokovnimi razgovori. ▲

IVAN HAFNER - GOZDAR IZ RADELJ

Ivan Hafner

Oče Franc in sin Ivan Hafner, oba gozdarska upokojenca na praznovanju očetovega 91. rojstnega dne.

Foto Janez Skerlovnik

Foto Gorazd Mlinšek

Če na začetku povemo, da je Ivan tretji upokojeni gozdar iz iste družine, potem nam je jasno, da je bila Hafnerjeva družina tipično gozdarska. Oče Franc, ki bo kmalu izpolnil 91 let, še v zelo dobri kondiciji živi v upokojskem domu na Prevaljah, brat Karli, ki je bil revirni gozdar v Lenartu, je prav tako že nekaj let v pokoju – toda še vedno aktiven, Ivan pa se je upokojil pred kratkim.

Ivan se je rodil v Koprivni leta 1942, ko je bil tam oče gozdar pri grofu Thurnu. Po drugi svetovni vojni leta 1946 so Hafnerja premestili v Rogatec, kjer bi moral prevzeti gozdno upravo. Vendar so se Hafnerjevi že po enem letu preselili nazaj na Koroško – na Pudgarsko. Tu so ostali vse do leta 1957, ko so se preselili na Marof nad Radljami. Na Marofu so imeli otroci (bilo jih je šest) več možnosti za šolo in zaposlitev.

Ivan je končal osnovno šolo v Črni. Ko se je preselil v Radlje, se je moral odločiti za poklic. Ni veliko premišljeval. Z gozdom in gozdarstvom je bil prepojen že od rane mladosti. Prvi cilj mu je bila nižja gozdarska šola v Idriji. Da bi se lahko vpisal na to šolo je moral imeti nekaj prakse v gozdarstvu. Zato se je zaposlil na kmetijski zadrugi Vuzenica, ki je bila pod okriljem takratne Gozdarske poslovne zveze Dravograd. Prva mentorja sta mu bila pokojna Stanko Hergold in Franc Jelenko. Žal pa je bila takratna nižja gozdarska šola v Idriji ukinjena in je njegov prvi izobraževalni načrt propadel. Zato se je zaposlil na gozdni upravi Radlje,

v revirju Marof pri svojem očetu, kjer je delal že tudi brat Karel. Oče ga je razporejal v tiste skupine, kjer so imeli težave z doseganjem norm. Z njegovo pomočjo in disciplino so se skupine hitro popravile v efektu.

Na začetku šestdesetih let so se pojavile pri delu prve motorne žage. Ivan je bil med prvimi izbranci, ki so se v posebnem natečaju naučili delati z njimi. Na GG Slovenj Gradec so za uvajanje te nove tehnologije v gozdarstvu skrbeli dr. Franc Pečnik, Franc Vrtnjak in Ivan Valit. Franc Pečnik je organiziral tečaje tudi na drugih območjih, kjer je Ivan sodeloval kot inštruktor oziroma demonstrator praktičnega dela.

Sedaj je imel Ivan že dovolj praktičnih gozdarskih izkušenj in se je lahko leta 1961 vpisal na skrajšani (dveletni) program srednje gozdarske šole v Postojni in jo je leta 1963 tudi zaključil. Prvi del pripravništva je delal v revirju Muta pri takratnem revirnem gozdarju Mihi Repniku. Vojaško obveznost je odslužil na trdi in zahtevni pešadijski šoli za rezervne oficirje v Bileči. Po vrnitvi iz JLA je nadaljeval pripravništvo pri očetu v revirju Marof. Leta 1964 je bila že opravljena reorganizacija gozdarstva, združili so gospodarjenje z zasebnimi in državnimi gozdovi. Revirni gozdar je imel pomočnika – delovodjo. To mesto je Ivan prevzel pri očetu. Vendar sta si delo delila »po pameti« Ivan je kot šolan delovodja delal gojitvene načrte, revirni gozdar Franc pa je opravil tista praktična dela, za katera je bil izvrsten mojster.

V letu 1965 so poskušali s prvo gospodarsko reformo. Za uspešnejše gospodarjenje naj bi zmanjšali število zaposlenih v delovnih organizacijah. Ivan se je pojavil na seznamu viškov. Ostal bi sicer na GG, vendar bi moral oditi iz Radelj. Takrat se je oče Franc spomnil, da ima pravzaprav pogoje za upokojitev – 55 let starosti in 35 let delovne dobe. Čeprav zdrav in še poln energije se je odločil, da se umakne v pokoj, če lahko zasede njegovo mesto sin Ivan. In se je zgodilo. Ivan je postal revirni gozdar v revirju Radlje, kjer je 10 let skrbel za zasebne in državne gozdove, po letu 1976, ko so se ustanovile temeljne organizacije kooperantov, pa je skrbel za državne gozdove na celem delu Radeljskega Kozjaka, razen Remšnika. Ves ta čas pa je bil inštruktor pri izobraževalnem centru GG oziroma Lesne, za kar si je pridobil strokovni izpit iz pedagogike in se usposabljal na Švedskem za klesčenje z motorno žago.

Po osamosvojitvi Slovenije in ponovnem reorganiziranju gozdarstva pa je spet dobil v – sicer malo drugačno – oskrbo gozdove v revirju Remšnik. Od tu je po več kot 40 letih delovne dobe odšel v pokoj.

Ob Ivanovih delovnih postajah smo tako obudili del naše gozdarske preteklosti. Upam, da za bralce Viharnika ni nezanimiva.

Do sedaj pa o Ivanu še nismo povedali veliko. Bil je gozdar, kakršnih v Sloveniji nimamo prav veliko. Otroška leta je preživel sredi obsežnih Koroških gozdov.

Vsak dan se je srečeval s »holcarji« in gozdarji vseh rangov. Njihov dom na Pudgarskem in še bolj na Marofu je bil zbirališče in zatočišče vseh vrst gozdarjev – od študentov do profesorjev in udeležencev raznih ekskurzij. Od očeta se je naučil mojstrsko opravljati vsa gozdarska dela, od gojenja do sečnje lesa. Teoretične osnove gozdarstva je dobil v srednji gozdarski šoli »specializaciji« pa je delal ob spremljavi številnih ekskurzij, ki jih je profesor Mlinšek preko 40 let vodil na Marof. Ko je v zadnjih letih službe tudi sam predstavljal svoje gojitvene poglede na učni poti na Marofu ni prav nič zaostajal za profesorjem. Da, znal je združiti teoretično znanje s praktičnim in znal je nabirati izkušnje s praktičnimi ukrepi. Lahko rečemo, da je v veliki meri gozd razumel. Zaupali so mu tudi mlajši – šolani gozdarji, saj so o marsikaterem strokovnem problemu želeli slišati tudi njegovo mnenje, ki je največkrat tudi obveljalo. Priznanje so mu dajali tudi lastniki gozdov, od katerih je bil deležen pohvale. Naj za ilustracijo povemo še to, da ga je že potem, ko je bil Ivan v pokoju, prišel lastnik prositi za sodelovanje pri odkazilu, ko je šlo za večji posek.

Nepozaben bo ostal Ivanov vzgled kot vzor vestnega delavca – delavca načrtovalca in izvajalca. Nobene stvari ni prepuščal naključju in vsako delo se je trudil opraviti najbolje.

Marsikdo je Ivana poznal kot dobrega sadjarja. Mnogo dobrih nasvetov in znanj je delil svojim prijateljem in znancem. Velikokrat nas je razveselil s košaricami najrazličnejših plodov.

Ivan pa je poznan tudi kot prenašalec gozdarske tradicije. Na učni poti na Marofu je postavil gozdarsko kolibo, pokrito s skorjo, ob njej pa je že mnogim postregel s tipično gozdarsko hrano – polento s friko in črno kavo.

Ivan si je ustvaril dom v Radljah, se poročil in ima dva sinova. Oče mu je zapustil tudi del Marofa; o tem, kaj bo z njim v prihodnje, pa še premišljuje.

Na pokoj se še ni navadil. Še vedno nosi v sebi potrebo po ustvarjalnem delu v gozdu.

Vsi radeljski gozdarji, sedaj zaposleni in penzionisti mu želimo, da bi tudi v pokoju šel po poteh svojega očeta, ki je 90 let dočakal še v izjemni formi. ▲

DIPLOMIRAL JE NAŠ KOLEGA JANEZ SKERLOVNIK

JERNEJA ČODERL, univ.dipl.inž.gozdarstva,

☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Janez Skerlovnik

Foto Jerneja Čoderl

Kitajski pregovor pravi: Ko načrtuješ za eno leto naprej, posej pšenico; ko načrtuješ za desetletje, posadi drevesa in, ko načrtuješ za življenje, usposabljaš in izobražuješ ljudi.

V smislu tega pregovora se izobražujemo tudi v gozdarstvu. Znanja za delo z gozdom, ki je kompleksna združba živega in neživega, ni nikoli preveč in zmeraj komaj dovolj.

Izmed članov kolektiva KE Radlje je 13. 9. zaključil z zago-

vorom diplomske naloge svoj višješolski študij Janez Skerlovnik. Njegovega uspeha smo veseli vsi sodelavci. Vemo, da študij zahteva kar nekaj volje, energije, če pa je obveza dodana še vsakdanjemu delavniku, je toliko zahtevnejše in napornejše. Janez je zmožni hkrati uspešno voditi revir in študirati.

Preko dela na taksaciji oz. pri urejanju gozdov je Janez Skerlovnik leta 1978 pričel svojo službeno pot kot revirni gozdar.

Do danes si je ob neposrednem delu v gozdu nabral bogate izkušnje. Izkušnje z izobraževanjem lastnikov gozdov v svojem revirju Anton je analiziral v svoji diplomski nalogi z naslovom: "Izobraževanje lastnikov gozdov, izkušnje in perspektive v Radljah".

Začetki organiziranega izobraževanja segajo v Radljah v leto 1965. Pozitivne izkušnje prvih izobraževanj so vplivale na to, da so začeli s permanentnim izobraževanjem gozdnih posestnikov. V diplomski nalogi je kolega Janez analiziral oblike, namen, potek, rezultate in perspektive izobraževanja v revirju Anton in za KE Radlje.

V revirju Anton je po podatkih iz leta 1999 74 lastnikov oz. solastnikov s povprečno velikostjo posesti 23 ha in povprečnim letnim možnim posekom 80,4 m³ iglavcev. Največ gozdne posesti je v velikostnem razredu 20 do 50 ha. Ker v revirju prevladujejo čiste kmetije, so posestniki odvisni od dohodkov iz gozda. Lastniki gozdov so na osnovi ustnih anketiranj v letu 1993 izražali želje po izobraževanju za naslednja področja: varno delo z motorno žago 56 %, spravilo gozdnih sortimentov 58 %, krojenje lesa 57 %, prodaja lesa 27 %, gojenje gozdov 83 %. Nihče od anketiranih gozdnih posestnikov v revirju Anton ni zanikal potreb po izobraževanju. Rezul-

tati anketirani so vplivali na zaporedje organizacije izobraževanja v revirju Anton. Možne oblike izobraževanja so: tečaj, predavanje, ogled, seminar, instrukcija. Teh različnih oblik smo se gozdarji pri izobraževanju na primeru revirja Anton tudi posluževali.

Sklepne ugotovitve v diplomski nalogi Janeza Skerlovnika so pokazale, da moramo z aktivnostjo izobraževanja gozdnih posestnikov nadaljevati tudi v prihodnje. Sedanja gozdarska zakonodaja nalaga naloge izobraževanja lastnikov gozdov stroki. Zaradi ugodnih odzivov lastnikov gozdov je naloga izobraževanja za gozdarje izživ. Na KE Radlje vidimo tudi v prihodnje velik pomen izobraževanja ob neposrednem stiku lastnika in revirnega gozdarja. Vsa druga izobraževanja so le nadgradnja te osnovne oblike.

Ugotovitev podana v diplomski nalogi, da so pozitivni rezultati izobraževanja vidni v gozdnih sestojih, še kako drži. Nego-

vani, stabilni sestoji so skupen cilj stroke, lastnikov gozdov, družbe. Rezultati podani v diplomski nalogi bodo usmerjali naše nadaljnje delo na področju izobraževanja, Janez Skerlovnik pa bo z doseženo stopnjo izobrazbe gotovo še uspešnejši vodja revirja in to mu sodelavci tudi želimo. ▲

BORUT ŠKLEDAR JE ZAKLJUČIL ŠTUDIJ

BRANKO GRADIŠNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva,

☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Konec meseca avgusta je na Biotehnični fakulteti, oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, uspešno zaključil višješolski študij naš dolgoletni sodelavec na "taksaciji"

Borut Skledar. V svoji diplomski nalogi z naslovom "Analiza razvoja in stanja prebiralnih gozdov na Sgermovi posesti" je obdelal nadvse aktualno tematiko gospodarjenja s prebiralnimi gozdovi, ki ima na območju severnega Pohorja dolgoletno tradicijo. Ugotovitve diplomske naloge bodo sigurno prispevale k ponovni oživitvi ideje prebiralnega gospodarjenja na primernih rastiščih in strokovnemu obravnavanju teh gozdov.

Ob nadvse uspešno opravljenem zagovoru diplomske naloge mu vsi sodelavci še enkrat iskreno čestitamo in mu želimo, da bi med študijem pridobljeno znanje pri svojem delu v revirju čim bolj kreativno uporabljal. ▲

Vodja urejanja na OE Slovenj Gradec Branko Gradišnik (levo) daje koristne napotke Borotu Skledarju (desno) ob končanem študiju.

Foto Gorazd Mlinšek

ZDRAVKO MIKLAŠIČ - KONČAL VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJ GOZDARSTVA V LJUBLJANI

MIRKO CEHNER, univ.dipl.inž.gozdarstva,
Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zdravko Miklašič (levo) podaja praktične izkušnje iz gojenja in varstva gozdov češkim gozdarjem, katere je pripeljal v mislinjake gozdove dr. prof. Jurij Diacci, profesor za gojenje gozdov.

V mesecu septembru je na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive naravne vire, Biotehniške fakultete v Ljubljani uspešno zagovarjal diplomsko delo na visokošolskem strokovnem študiju sodelavec Zdravko Miklašič.

Pred tem je že končal višješolski študij leta 1996 in je ob ustanovitvi visokošolskega programa nadaljeval s strokovnim izpopolnjevanjem ob delu.

Zdravko opravlja delo revirnega gozdarja v revirju Glažuta, kjer se največ srečuje s problematiko smrekovih monokultur, visokim staležem divjadi in s težavnim pomlajevanjem v višinskih gozdovih. Sprememba smrekovih monokultur v naravnejše mešane skupinsko raznodobne gozdove je dolg proces, ki so ga gozdarji v Mislinji začeli že pred petdesetimi leti. V tem času so bili doseženi že številni uspehi pri melioraciji zasmrečenih sestojev na Pohorju. Izboljšanje rastiščnih sposobnosti je najuspešnejše s pomlajevanjem drevesnih vrst listavcev. Rastlinojeda divjad to ogroža, zato je potrebno mladovje listavcev ščititi. Diplomsko naloga, s katero je Zdravko Miklašič zaključil študij ima naslov »Škoda, ki jo v gozdu povzroča rastlinojeda parkljasta divjad in zaščita pred njo«. Delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela in obravnava nastanek in vrste škode na drevesnih vrstah in ukrepe zaščite. V nalogi so tako predstavljeni biološki in tehnični ukrepi zaščite mladja pred divjadjo. Na podlagi lastnih opazovanj, izkušenj ter z zbiranjem informacij je opisal vrste zaščit, ki se uporabljajo v praksi. Predstavljena je uporabnost in učinkovitost posameznih ukrepov ter prednosti in slabosti posameznih vrst zaščit. Pri vsaki vrsti zaščite mladja so podani tudi stroški za postavitev in vzdrževanje, kar je tudi eden glavnih ciljev naloge.

Tematika diplomske naloge je aktualna, saj gozdarje usmerja v racionalno izbiro zaščite pri obnovi gozda.

Sodelavcu Zdravku Miklašiču ob zaključku študija iskrene čestitke. ▲

ZM d.d.
**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

PE Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: (02) 88 12 700, (02) 88 12 730,

fax: (02) 88 12 737

IZBERITE MODRO SVOJO POT

**V 365 DNEH JE LAHKO SAMO
EN DAN NESREČEN.**

NA PUSTITE SE PRESENETITI.

LUBI SVETUJE

**DALJŠI HLODI
ZA DOMAČI TRG**

BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva

Listje že kar pridno rumeni in v gozdovih se že slišijo prvi zagoni motornih žag, ki oznanjajo, da bo še pred zimo potrebno zaslužiti nekaj denarja s prodajo gozdnih sortimentov.

Človek nikoli ne ve kako prijazna bo zima za takšna in podobna opravila. Med poselniki se spet porajajo vprašanja o načinih in dimenzijah krojenja lesa, da bi v domačo blagajno zažvenketal še kakšen dodatni tolar.

Znano je, da domači prekupevalci za potrebe avstrijskih veletrgovcev favorizirajo na terenu izključno 4-metrsko hlodovino, ki je pač primerna za njihovo tehnologijo primarne predelave. Na mejnih prehodih in špedicijah se vsak dan drenjajo težki kamioni s hlodi iz slovenskih gozdov in

komaj čakajo, da se zapornice za zmerom odprejo, da bo odliv našega nacionalnega bogastva lahko še hitrejši. Domača lesna industrija za potrebe konstrukcijskega žaganega lesa danes potrebuje hlodovino daljših dolžin: od 5 do 9 metrov in vsaj 25 cm na tankem koncu. Primerna je zdrava hlodovina smreke B in C kvalitete brez barvnih napak in jo lahko ob teh zahtevah tudi najugodnejše plača.

S tem prodajnim artiklom trži tudi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, ki zavzema vedno pomembnejšo vlogo v primarni predelavi na Koroškem.

Krojimo torej daljši les za domačega kupca, da bodo dobre stvari ostale še boljše – predvsem pa doma! ▲

SREČANJE GOZDARJEV ZAVODA ZA GOZDOVE SLOVENIJE V ČRNI NA KOROŠKEM

GORAZD MLINŠEK, inž. gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Občina Črna na Koroškem je ena izmed najbolj gozdnatih občin v Sloveniji. Gozdarstvo je bilo poleg rudarstva na območju te občine že od nekdaj tradicionalna gospodarska panoga, katera je dala svojstven pečat gospodarskemu razvoju med Peco, Smrekovcem, Olševo in Uršljo goro. Sodelovanje gozdarske službe z lokalno skupnostjo in lastniki gozdov je bilo in še danes ostaja pristno. Kako nujno je sodelovanje z javno gozdarsko službo – pa tudi z izvajalskim podjetjem – Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec – je že vrsto let poudarjal župan občine Črna na Koroškem. Francetu Staknetu se je zdelo zelo pomembno sodelovanje gozdarskih strokovnjakov javne gozdarske službe tudi v obliki srečanja v Črni na Koroškem.

17. oktobra smo se odzvali njegovemu povabilu gozdarjev ZGS iz vse Slovenije. V Črno na Koroškem so bili povabljeni vodje območnih enot, vodje krajevnih enot in oddelkov. Več kot 80 se jih je udeležilo srečanja. Namen srečanja je bil, da spoznamo prečudovito gozdnato območje pod Peco in Smrekovcem, da promoviramo – danes zeleno, nekdaj pa od svinca uničeno dolino – širom po Sloveniji, da si v prijetnem druženju izmenjamo mnenja o delovanju naše službe. To druženje smo izkoristili tudi za delavnico, kjer smo razglabljali o problemih in rešitvah, katere bi pripomogle k boljši učinkovitosti dela v ZGS.

Naše srečanje je potekalo po dobro pripravljenem programu. V dopoldanskih urah smo se zbrali pred vhodom v rudnik na Glančniku v Mežici. Za dve uri smo gozdarji zapustili zeleno površje in se pod strokovnim vodstvom podali v notranjost Pece. Spoznali smo zgodovino in razvoj rudarstva, predvsem pa življenje rudarjev v Mežiški dolini. Mnogi med nami so si na tiho priznali, da kljub težavam v gozdarstvu naše delo ni tako slabo.

V dvorani kulturnega doma Črna na Koroškem nas je sprejel in pozdravil župan Franc Stakne. Po pozdravnem govoru smo imeli delavnico, v kateri smo

Zeleni gozdarji v podzemlju Pece

Gozdarji smo zaključili prijetno srečanje v družbi župana Franca Staknetu in folklorne skupine KD "Gozdar"

razglabljali o problemih, ki nas otežujejo pri našem delu, še posebno v krajevnih enotah. Med nami je bil tudi direktor ZGS Andrej Kermavnar, ki je bil pripravljen odgovarjati na zastavljena vprašanja. Problemi, kateri negativno vplivajo na delo gozdarjev javne gozdarske službe, so po skupni oceni nizke plače (v primerjavi z ostalimi panogami), kadrovska zasedenost (zmanjševanje števila zaposlenih, združevanje revirjev,...), birokracija, motivacija in stimulacija in drugo.

Obiskali smo tudi dve kmetiji, kjer si poleg gozdarske dejavnosti in živinoreje pomagajo preživeti z dopolnilno dejavnostjo – kmečkim turizmom. Pri Plazniku v Bistri in Fajmutovih v Topli so nas seznanili z njihovim življenjem in delom v gozdu, okusili pa smo tudi njihove dobrote na krožniku.

Kljub zelo vetrovnemu in deževnemu vremenu smo zaključili naše srečanje pod Najevsko lipo na Ludranskem vrhu. Ponovno nas je sprejel župan Franc Stakne, nas seznanil z zgodovi-

no in današnjim življenjem v občini. Omenil je tudi, da bi lahko postala takšna srečanja tradicionalna, saj imajo v Črni še veliko zanimivosti. Pod lipo so naš zaključek popestrile plesalke in plesalci folklorne skupine KD »Gozdar« iz Črne na Koroškem.

V imenu vseh se zahvaljujem županu Francu Staknetu, da nam je omogočil prijetno druženje v Črni na Koroškem. Kar nekaj med udeleženci se je poslovilo od nas domačih gozdarjev, da se v te zanimive kraje še vrnejo z družino! ▲

OBISK PREKMURJA

JANEZ ŠVAB, inž. gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Miško Kranjec, plodovit pisec iz rodovitnih ravnin Prekmurja je o svoji ljubljani deželi napisal: »ti pa popotnik, ko prideš v to našo pokrajino....si vzemi nekaj časa, da se ozreš po tisti lepoti, ki je potrebna za dušno pašo, kjer boš povsod odkril kakšno drobnarijo, kos lepote, ki pojde s teboj na daljino pot.«

Nekaj podobnega smo imeli v mislih pri Zavodu za gozdove – KE Črna, ko smo načrtovali po letnem programu predvideno strokovno ekskurzijo. Naši lastniki gozdov živijo predvsem od gozda in prav zaradi tega je potrebno ekskurzijo načrtovati tako, da bo v njej prava mera strokovnosti, nekaj časa pa mora ostati tudi za ogled ostali znamenitosti in za »posedeti« in se z bližnjimi in daljnimi sosedi kaj pogovoriti. Odločili smo se za »Miškovo« Prekmurje, o kateri je pisatelj napisal: »In tu je tista reka po kateri se naša pokrajina imenuje Prekmurje. Bogve, kako se bi imenovala, da ni vmes Mure....Porečje z vrbicami, z močvirskimi stranskimi rokavi z divjimi racami, kokošicami in galebi... In od tod naprej je naša ravan... z vami skrito med drevjem.«

Reka Mura se je skozi stoletja ob svojem koritu poigrala z naravo in ustvarila naravni otok, ki so ga domačini poimenovali v OTOK LJUBEZNI. Pričakal nas je prijazen gozdar iz Prekmurja Janez Kolenko in ob sreči, da je sedaj tu precej manj komarjev kot poleti nam je povedal marsikaj zanimivega o tem otoku. Da lahko razumeš nastanek današnjega gozda na tem otoku, moraš vsaj nekaj izvedeti o težkem delu burjašev, da so vsaj delno uredili samo na oko mirno strugo reke Mure. Mura in njena okolica so nepogrešljivo povezani, to smo slišali tisti dan še večkrat.

Posebna draž je bila vožnja z brodom, ki ne služi samo prevozu turistov, pač pa tudi vsakdanjemu prevozu domačinov.

Mura je reka v bližini žitornih polj in ljudje so to njeno energijo izkoristili. Na njej so zgradili številne plavajoče mline. Eden takšnih je obnoven v Ižakovcih (macesni za obnovo tega spomenika dela mlinarjev so bili posekani pred leti na Peci in v Orožji).

Najpomembnejša naravna dediščina teh krajev je »Murski krajinski park« s svojimi poplavnimi logi, mrtvicami, močvirnimi travniki in prodišči.

Znamenita »Murska šuma« in »Črni log« sta nam nudila nekaj za nas kar nenavadnega. Jelša, ki nam je pri naši »negi« včasih v napoto, je tu skupaj z velikim jesenom, hrasti in ostalimi vrstami tvorila čudovit gozd z lesnimi zalogami, ki so prav tako visoke, kot v naših smrekovih gozdovih. A še prodati je baje ni prav težko in z njo se da dobro zaslužiti, saj se zanjo iztrži še več kot za smreko ali macesen.

Korošice in Korošci na Otoku ljubezni.

Koroški lastniki gozdov se niso bali Mure.

Foto ▲▼ Milan Golob

Jelševi gozdovi so pomenili tudi konec strokovnega dela ekskurzije in tudi dan se je že prevesil v popoldanski del. Pot smo nadaljevali skozi Lendavo, po ozki cesti v Odrance, do kapele Svete trojice. Tu je bila v času turških vpadov vojaška utrdba, ki so jo tu zgradili zaradi odličnega razgleda. Tu so bivali vojak, ki so varovali lendavski grad. Odličen razgled je omogočil hitro pripravljenost vojakov in ta trdnjava in grad nista bila nikoli zavzeta.

Prav grad je bil središče življenja v Lendavi. Zgrajen je bil leta 1192, po naročilu rodbine Hahold, ki se je kasneje preimenovala v bolj znano rodbino Banffy. Tudi Korošci imamo nekaj povezave s tem gradom, v »turških« časih je v njem večkrat prenočil naš speči junak Kralj Matjaž (Matija Korvin).

Današnja podoba in obliko črke L ima iz druge polovice 18. stoletja, ko so bili lastniki znani Esterhazyji.

Z močnimi podporniki, zanimivo mansardno streho in izstopajočim stolpom deluje ele-

gantno, pa vendar »ves mogočen« še danes bdi nad mestom.

Škoda, da se grad trenutno precej obnavlja, tako da smo ga gledali le od daleč, vendar nam je prijazen in več vodič LTO Lendava o njem doživeto pripovedoval.

Hadik, to pa je ime, ki smo ga tisti dan slišali kar večkrat. Razstavljena mumija v kapelici Svete trojice je vojaški kapitan iz znamenite bitke s Turki iz leta 1603 Mihail Hadik.

Hadik pa je tudi ime enega izmed mnogih vinotočev ob »Vinski cesti«, kjer nas je čakalo kot v pravljici »Mizica pogrne se« dobro kosilo in dobra kapljica rujnega (kar precej prostora smo v kleti naredili za novo, letošnje vino).

Sproščen pogovor, harmonika in prijetna družba sta kar klicala po tem, da še ne gremo.

Pa vendar – saj drugo leto se spet vidimo in gremo odkrivat nove lepote naše prelepe Slovenije. ▲

GOZDOVI IN GOZDARSTVO ŠVEDSKE

MILAN TRETJAK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V juniju 2002 je skupina strokovnih delavcev Zavoda za gozdove Slovenije obiskala Švedsko ter se seznanila s tamkajšnjimi gozdovi in gozdarstvom.

Ekskurzije smo se udeležili: mag. Živan Veselič, pomočnik direktorja za strokovne zadeve, Niko Rainer, pomočnik direktorja za splošne zadeve, Jošt Jakša, vodja službe za varstvo gozdov in narave v gozdnem prostoru, Damjan Oražem, vodja Območne enote Ljubljana, Andrej Pečavar, vodja Območne enote Novo mesto in avtor članka.

Obsežno organizacijsko delo na pripravi ekskurzije je vzorno opravil Niko Rainer, za kar mu gre priznanje in zahvala.

Ekskurzija je bila strokovno zelo široko oziroma pestro zastavljena, saj smo se želeli kar najceloviteje seznaniti z organizacijo gozdarstva na Švedskem in načini reševanja nalog švedskih gozdarjev na različnih področjih dela z gozdovi ter tudi sodelovanja z lastniki gozdov in javnostjo.

Pot nas je vodila preko Nemčije, kjer smo si ogledali zgodovinsko zanimivo mesto Berlin. Mesto je eno samo gradbišče, saj poizkušajo nadomestiti stagnacijo gradnje bivše Vzhodne Nemčije. Sodobna arhitektura se slikovito vključuje v mogočnice zgodovinske zgradbe Berlina. Tipičen primer je parlament, ki je bil po obnovi restavriran s sodobnimi steklenimi kupolami. Berlinskega zidu je le še za vzorec. Vidne meje med vzhodnim in zahodnim Berlinom še nekaj časa ne bo mogoče izbrisati, saj je nastala kot posledica gospodarskega in kulturnega razvoja dveh različnih sistemov, vendar istih civilizacij.

Pravi biser na severu je glavno mesto Danske København. Stari del mesta je zaradi načrtnih prizadevanj ohranil prvotno podobo. Mestno pristanišče z obalo je center turizma in ga zaznamuje zelo pestra kulturna dediščina. Sodobni del mesta se razvija na jugu, zato za København ni značilno prepletanje sodobne in klasične arhitekture, temveč gre za etnološko ohranjanje starega mestnega jedra in

Udeleženci ekskurzije od leve proti desni: Damjan Oražem, Milan Tretjak, Andrej Pečavar, Živan Veselič, Jošt Jakša, Niko Rainer.

Foto H. Henning

sodobnega razvoja mesta na različnih prostorskih lokacijah.

Z Danske na Švedsko smo se peljali z luksuzno opremljenim trajektom, katerega hitrost je bila zaradi vodnih brzgalnih šob 70 km/uro, kar je za tako »železno grdosijo« spoštovanja vredna hitrost. Luksuzno opremljena notranjost ima svoj namen, saj je to brezcarinsko območje, na katerem so bistveno cenejše alkoholne pijače, ki so na Švedskem za naše razmere izjemno drage. Veliko Švedov vikende preživlja na teh trajekti, kjer »se nalivajo« z alkoholnimi pijačami. »Nalivanje« (ne pijančevanje) pomeni značilno mešanje žganih pijač in piva, učinki kombinacije so hitrejši kot pri slovenskem vinu.

Gozdovi na Švedskem pokrivajo 27 milijonov hektarov oziroma 60 % njene površine. Državnih gozdov je 17 % (predvsem na severu Švedske) drugih javnih gozdov je še 7 %, zasebnih gozdov v lastništvu kmetov je 51 % (predvsem na jugu Švedske), zasebnih gozdov v lastništvu družb pa 25 % vseh gozdov (prevladujejo v osrednji Švedski). Povprečna velikost zasebne posesti je 45 ha, zato je število vseh lastnikov gozdov, kljub veliko večji površini gozdov, le nekaj večje kot v Sloveniji. Leta 1860 so v večjem delu Švedske zaokrožili posesti, zato zasebni gozdovi večinoma tudi niso še nadalje razdeljeni na posamezne površinsko ločene

parcele. Z različnimi ukrepi poskušajo ohranjevati približno polovični delež gozdov v lastništvu kmetov. Lesna zaloga gozdov že dolgo narašča in se je od leta 1925 podvojila. Prevladujeta smreka in bor, tudi na jugu, kjer bi po naravi lahko bil delež listavcev večji. Gozd je za Švedsko najpomembnejši naravni vir. Dobrine iz gozda in proizvodnja lesa dajejo Švedski 20 % vrednosti njenega izvoza.

Po dolgi vožnji na Švedsko smo strokovni del ekskurzije pričeli z obiskom 1000 ha velikega ograjenega posestva Eriksberg v bližini kraja Soelvelsborg, ki je od leta 1976 naravni rezervat. Posestvo je v lasti neprofitne družbe (fundacije), osnovane že leta 1912 z namenom ohranjanja narave. S posestvom gospodari firma Skogssallskapet, ki deluje v okviru fundacije, ima 28.000 ha lastnih gozdov, predvsem pa izdeluje gozdarske načrte za številne lastnike gozdov po vsej Švedski. Rezervat bi po naših merilih lahko označili kot oboro za gojitev divjadi, saj je glavna dejavnost gojitev divjadi z intenzivnim krmljenjem. Poudariti je potrebno, da gre za krajinsko zelo privlačno okolje in da posvečajo res veliko skrbi vzgoji čim naravnejših gozdov in ohranitvi naravnega okolja in njegove biotske pestrosti. Na posestvu gozd po površini močno prevladuje. Prevladujejo listnati gozdovi, intenzivnost sečnje je zelo

nizka. V naravnem rezervatu je tudi nekaj sladkovodnih jezer s slikovitimi večbarvnimi lokvanji. Posestvo se vzdržuje predvsem z lovom. Ker leži ob morju, nekaj zasluži tudi z dovolilnicami za ribolov, nekaj pa tudi z vstopnino, saj posestvo ob koncu tedna obiskujejo številni obiskovalci, ki se po gozdnih cestah vozijo z avtomobili. Na kratki panoramski vožnji smo videli divje prašiče, jelene in evropske bizone.

Drugi dan bivanja na Švedskem smo obiskali Državno direkcijo za gozdove (National Board of Forestry) v Jonkopingu, večjem kraju v osrednjem delu južne Švedske. Več predstavnikov direkcije nam je zelo temeljito predstavilo organizacijo in delo švedske državne gozdarske službe ter značilnosti švedskih gozdov in gozdarstva.

Državna direkcija za gozdove ima približno 1200 zaposlenih, od tega na državnem sedežu v Jonkopingu 100. Organizacijsko jo tvorijo državni sedež, 10 regionalnih enot in 100 gozdnih distriktov. Deluje v okviru Ministrstva za industrijo, zaposlovanje in komunikacije in je neodvisna strokovna služba.

V letu 1993 je Švedska dobila nov zakon o gozdovih. Liberalni zakon je pod vplivom vrha v Rio (1992) in sodobnih težnj pri ravnanju z naravo in gozdovi poudaril pomen ohranjanja narave pri delu z gozdovi, vendar je v smis-

lu določanja gospodarjenja z gozdovi znatno ohlapnejši kot prejšnji. V tem smislu je manj tudi podzakonskih predpisov, ukinjena je bila tudi večina spodbud v gozdarstvu (gojitvene in vse druge spodbude za proizvodnjo v gozdovih), zadržali so samo spodbude, namenjene ohraniti oziroma varovanju narave.

Analize dogodkov v gozdovih po sprejetju zakona ne kažejo dobre slike. Zmanjšujejo se intenzivnost sečnje, obseg umetne in še posebej naravne obnove ter potrebnih redčenja mlajših sestojev.

Direkcija za gozdove je več mesecev namenila izobraževanju terenskih gozdarjev za določevanje ključnih habitatov, ki so jih v preteklih letih tudi določili po vsej Švedski. Najslabše proizvodni gozdovi (z letnim prirastkom pod $1 \text{ m}^3/\text{ha}$) so zavarovani kot varovalni gozdovi in v njih ne sekajo niti pogozdujejo.

Gozdnogospodarsko načrtovanje postavlja le okvire gospodarjenja in varovanja. Na ravni države izvedejo inventuro, na podlagi modelov določijo maksimalni posek, sicer pa niti na ravni države niti na ravni pokrajin ne izdelajo nobenega načrta ali strategije. Izdelujejo gozdnogospodarske načrte za posamezne posesti. Ti načrti bodo po 1.1. 2003 obvezni za vse posesti, večje od 20 ha. Načrte izdeluje Državna direkcija za gozdove pa tudi številna gozdarska podjetja. Izdelovalci načrtov naj bi upoštevali izdelane karte ključnih habitatov, vendar je s tem v primerih, ko načrtov ne izdelata Direkcija, nekaj težav. Iz pogovora zadnji dan smo izvedeli, da si strokovni delavci Državne direkcije za upoštevanje njihovih strokovnih podlag prizadevajo na terenu v pogovorih z lastniki gozdov in izdelovalci načrtov. Pri posebej pomembnih habitatih oziroma gozdnih predelih ima država v primeru nepripravljenosti lastnika gozda, da skupaj poiščejo sprejemljivo rešitev, pravico gozd tudi po državi - z odkupom ali zamenjavo. Načrti so izdelani tako, da zadostijo kriterijem certificiranja. Cena načrta za lastnika gozda znaša približno 100 kron (ca. 2500 SIT) po hektarju.

Usmerjanje dela z gozdom je šibko in okvirno, kot samo načrtovanje. Še največ možnosti za to ima Državna direkcija tedaj, ko se lastnik gozda odloča za končni posek. Predpisana je minimalna starost gozda, pri kateri se lahko izvede končni posek, lastnik gozda pa mora namero o končnem poseku pisno sporočiti Direk-

ciji najmanj šest tednov vnaprej. Ob končnem poseku je lastnik gozda omejen tudi s tem, da na svoji posesti ne sme imeti več kot 50 % gozda, mlajšega od 20 let. Direkcija svetuje lastniku gozda v zvezi s posekom in načinom obnove. Končni posek površine, ki je manjša od pol hektarja, lahko lastnik izvede brez opisanega postopka. Vse napovedane končne poseke na Direkciji

Leta 1789 je Švedski kralj lastnikom zemljišč dovolil lov na njihovih zemljiščih. Lovska pravica na Švedskem izhaja od tedaj iz lastništva zemljišča. Glavna vrsta divjadi je los (ca. 100.000 uplenjenih letno), pomembna je tudi srnjad (ca. 300.000 uplenjenih letno), precej manj pa jelenjad, divja svinja, zajec, divji petelin, idr. Imajo 1000-2000 medvedov, volkove so v preteklosti iztrebili, vendar

jona m^3 , od drugih količin pridobi 5,3 milijonov m^3 iz Rusije in 5,0 milijonov m^3 iz srednje Evrope.

Podjetje ima tudi svoje gozdove, na Švedskem ima 1,9 milijona hektarov gozdov. Pokazali so nam razvoj učinkov pri sečnji in spravilu lesa v zadnjih 40 letih ter nekaj drugih podatkov o podjetju in njegovem delu. Skrbno imajo izdelane analize škod po losu v svojih gozdovih. Škode so posledica nizkega odstrela in želje lovcev po visoki populaciji losov, kar je tipični problem zakupniškega sistema lova.

Pokazali so nam tudi primer restavriranja tradicionalne krajine s ponovno uvedbo nekdanj opuščenih paš. Del gozda so po sečnji namenili kmetijski rabi, predvsem paši goveje živine. Projekt izvajajo ob pomoči državnih subvencij.

Sledil je ogled »harvesterja« na delu pri redčenju v drogovnjaku rdečega bora. Stroj je deloval zelo učinkovito, čeprav je bil tudi po mnenju gostiteljev za dani sesto nekoliko prevelik. Teren je bil sicer zahteven, saj so bili po njem posejani tudi večji skalni balvani, ki se jim je moral voznik izogibati. Sesto za sečnjo v naprej ni bil pripravljen, dreve za posek ni bilo označeno, prav tako niso bile označene vlake. Voznik je smer gibanja stroja določal sproti in sproti je tudi izbiral dreve za posek (30-40 % drevja). Izdelane sorteimente je zlagal na manjše kupe levo in desno od trase gibanja stroja in jih pripravil za traktorski odvoz. Učinki »harvesterja« so zelo visoki, zaradi zelo intenzivnega dela pa se na stroju prek dneva izmenjujeta dva voznika v časovnih razmikih po tri ure. Stroj obratuje najmanj 12 ur na dan.

Ker je Mora tudi rojstno mesto najpomembnejšega švedskega slikarja Andersa Zorna, ki je v tem kraju tudi živel in ustvarjal, smo si v kratkem ogledali njegovo rojstno hišo in moderni muzej z obsežno zbirko njegovih del v neposredni bližini rojstne hiše.

Naslednji dan nas je pot spet vodila k morski obali, tokrat severno od Stockholma, kjer smo obiskali zasebno posest ter se seznanili z dejavnostjo in pogledi zasebnega lastnika na delo v gozdu. Informacij in vtisov je bilo toliko, da lahko v kratkem strnemo le najpomembnejše.

Najprej je treba poudariti, da posestnik ne živi stalno na posestvu, ker kot ekonomist dela v Stockholmu. Vendar ne gre za netipičnega lastnika gozda, saj na Švedskem kar približno 50 % lastnikov gozdov ne živi več na

Mehanizirana sečnja

Foto ▲▼ Milan Tretjak

Köbenhavn - staro mestno jedro.

zabeležijo v računalniško sliko in jo primerjajo s satelitsko sliko. Ugotovljena odstopanja so podlaga za kaznovanje lastnikov gozdov. Državna direkcija za gozdove je torej poleg tega, da svetuje lastnikom gozdov, pristojna tudi za morebitno kaznovanje.

Državna direkcija za gozdove svetuje tudi na področju gradnje gozdnih prometnic, čeprav lastniku gozda o gradnji ni potrebno obvestiti Direkcije in se lahko glede tega odloča samostojno.

Na področju varstva gozdov jim večje težave povzroča marsikje prevelika številčnost rastlinojede divjadi, zlasti losa, od insektov pa predvsem rilčkarji (*Hyllobius* sp.).

se zdaj iz Finske ponovno naseljujejo. Lovskih načrtov ne izdelujejo, višino odstrela po vrstah divjadi določa Agencija za varstvo narave v Stockholmu. Za losa in velike zveri posreduje nato državni organ na regijski ravni lastnikom gozdov dovoljenja za odstrel.

Tretji dan strokovnega programa smo v kraju Mora, ki je znan po cilju znamenitega vsakoletnega teka na smučeh Vassa Lopet, obiskali lokalni sedež velikega podjetja za proizvodnjo celuloze in papirja Stora-Enso, ki je v švedskem in finskem lastništvu. Podjetje ima 43.000 zaposlenih v različnih državah sveta. Letno predela 15 milijonov m^3 , od tega pridobi v baltičskih državah 1,7 mili-

deželi ampak v mestih. Z dušo pa je posestnik, ki smo ga obiskali, vsekakor pri posesti, saj se ob koncu tedna redno vrača na posest, in tudi pozornost, katero posveča vsem podrobnostim na svojem posestvu, kaže na to. Posest ima 357 ha gozda. Ker je gozd rastiščno in tudi sestojno z okoljevarstvenega vidika zelo zanimiv, so strokovni delavci Državne direkcije za gozdove želeli na posesti zavarovati oziroma izločiti iz gospodarjenja zelo velik del gozdov. »Pogajanja« so se zaključila tako, da je od navedene površine gozdov danes kot rezervat izločenih 23 ha, 7 ha je zavarovanih biotopov, 8 ha je gozdov, pri katerih je potrebno ob gospodarjenju upoštevati določene omejitve, na 9 ha gozdov (na otočkih) pa se je posestnik sam odločil, da ne bo sekal. Posestnik je ostal lastnik vseh zemljišč, za opustitev gospodarjenja z gozdom oziroma omejitve pri gospodarjenju pa dobi od države nadomestilo.

Kmetijsko gozdarske zbornice ali podobne institucije z obveznim članstvom nimajo. Posestnik je vključen v prostovoljno združenje lastnikov gozdov, ki zanj pripravi gozdnogospodarski načrt, organizira posek, združenju pa posestnik tudi proda les. Slednje sicer ni obvezno, vendar pa združenje to pričakuje. Združenje ima zaposlenega gozdarskega strokovnjaka, ki lastnikom svetuje na področju dela z gozdom. Posestnik je poudaril korektno sodelovanje tudi s strokovnjaki Državne direkcije za gozdove, čeprav Direkcija pri posestnikih ni prav priljubljena, kar je razumljivo, saj z vidika javnega pomena gozdov predlaga določene omejitve, delo z gozdovi nadzoruje in ima v primeru nepravilnosti tudi pristojnost kaznovanja.

Dan smo zaključili s kratkim kulturnim vložkom. Na poti s posesti smo si na kratko ogledali pravkar opuščen rudnik železa. Z dnevnim kopom so začeli železovo rudo na tem mestu izkoriščati že v 15.

stoletju. Pri rudniku je bila tudi zelo znana kovnica. Železo so prodajali zlasti v Anglijo in drugod po Evropi. Nekateri objekti, še posebej kovnica, so danes muzejsko restavrirani. Dolg dan nam je tudi omogočil, da smo malo pred polnočjo v Uppsali obiskali še grobnice vikinških kraljev. Grobnice so v vrsti ležeči manjši travnati griči, v katerih so pokopani vikinški kralji. Skupaj z njimi so pokopali tudi izdelke, ki so jih uporabljali, domačo živino in služinčad.

Strokovni program na Švedskem smo zaključili z obiskom gozdarskega inštituta Skog Forst v Uppsali, ki po naročilu države ali pa s pridobitvijo projektov na trgu izdeluje različne projekte gozdarske vsebine. Prikazali so nam projekt priprave računalniškega programa, izdelanega na podlagi prirastoslovnih modelov. Program je dosegljiv prek Interneta. Z vnosom podatkov o sestojih pomagamo pri odločitvah o primernem času sečnje sestojev. Ob tem je pomemben podatek,

da Internet uporablja že okrog 40 % lastnikov gozdov. Projekt je izdelan po naročilu Državne direkcije za gozdove in je za uporabnike brezplačen. Program dajo na voljo tudi drugim organizacijam, ki sodelujejo z lastniki gozdov. Pripravljajo še vrsto drugih informacij za lastnike gozdov, tako da bo Internet prevzel vlogo gozdarskega učbenika, ki ga bodo lahko sproti dopolnjevali.

Čeprav so številne rešitve švedskih gozdarjev pri opravljanju nalog nedvomno prilagojene njihovim rastiščnim in sestojnim razmeram, nas je podrobna seznanitev z njihovim delom obogatila s številnimi spoznanji, ki jih bomo lahko uporabili pri iskanju odgovorov na organizacijska in strokovna vprašanja pri delu v naših razmerah. Spoznanja s področja stikov z lastniki gozdov in javnostmi je mogoče koristno uporabiti pri našem delu. Specifiko gozdov Skandinavije pa bi bilo škodljivo, če že ne pregrešno, prenašati v naš gozdni prostor. ▲

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ODREDBE O FINANCIRANJU IN SOFINANCIRANJU VLAGANJ V GOZDOVE IZ SREDSTEV PRORAČUNA REPUBLIKE SLOVENIJE

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Reorganizacija gozdarske službe v Sloveniji po letu 1991 in sprejetje novega zakona o gozdovih leta 1994 sta prinesla temeljite spremembe v slovenskem gozdarstvu. Pred sprejetjem zakona o gozdovih je bilo naloženo gospodarjenje z gozdovi (v državnih in zasebnih) gozdnim gospodarstvom. Sredstva za vlaganje v gozdove so načrtno zbirali s pomočjo biološke amortizacije. Tako lastnik kot gozdno gospodarstvo gozdnogospodarskih območij sta morala odvajati določen delež denarnih sredstev od prodajne cene posekanega kubičnega metra hlodovine, katera so bila namenjena za vlaganje v gozdove (gradnja in vzdrževanje gozdnih prometnic, gozdnogojitvena in varstvena dela, semenarstvo in drevnišarstvo, izobraževanje kadrov v gozdarstvu itd.). Vsa vlaganja v gozdove so se samofinancirala. Danes pa gospodarji v sodelovanju in pod okriljem javne gozdarske službe (Zavod za gozdove Slovenije) v zasebnih gozdnih lastnikih gozda, v državnih gozdnih pa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Javno gozdarsko službo financira v celoti država. Dela v državnih gozdnih izvajajo po koncesijski pogodbi izvajalska podjetja (po koncesijski pogodbi gozdna gospodarstva in

pogodbeno druga izvajalska podjetja npr.: kmetijsko-gozdarske zadruge in gozdarske zadruge).

Za vlaganje v gozdove v zasebni lasti namenja država iz proračunskih sredstev določen delež teh sredstev tudi za gojitvena in varstvena dela v gozdnih. Za katera dela in pod kakšnimi pogoji in načini so namenjena ta sredstva, je bilo podano že leta 1994 v Odredbi o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz sredstev proračuna Republike Slovenije. Ta odredba je bila dopolnjena s posameznimi manjšimi spremembami leta 1999 z Odredbo o spremembah in dopolnitvah odredbe o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz proračuna Republike Slovenije.

Zmanjševanje proračunskih sredstev za javno gozdarsko službo, pa tudi za vlaganja v gozdove in praktične ugotovitve nekaterih slabosti pri izvajanju te odredbe, so pripomogle k ponovni dopolnitvi in spremembi odredbe iz leta 1999.

V Uradnem listu Republike Slovenije, št.: 83 je bil 27.9.2002 objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah odredbe o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz sredstev proračuna Republike Slovenije. Ta pravilnik je pričel veljati en dan po objavi. Osnovna

določila se niso spremenila, dopolnjene so posamezne vrste gojitvenih in varstvenih del in spremembe višin deležev financiranja nekaterih vrst dela.

Sofinanciranje posameznih gojitvenih in varstvenih del ni plačilo (polno plačano delo) za izvedeno delo, ampak je to samo vzpodbuda lastniku za dela v domačem gozdu z namenom, da se bo stanje v njegovem gozdu še izboljšalo.

Pri gozdnogojitvenih delih – negi – so spremenjeni deleži sofinanciranja glede na poudarjenost posamezne stopnje funkcij gozdov pri obžetvi, pri negi drogovnjakov (drugo redčenje) je delež sofinanciranja določen glede na premer za posek izbranega drevja (do 15 cm, od 16 cm do 20 cm). Pri drugem redčenju je določen po pravilniku delež sofinanciranja stroškov sečnje, izdelave in spravila lesnih sortimentov izračunanih na podlagi normativov.

Pri varstvenih delih je pri zaščiti sadik gozdnega drevja pred divjadjo zmanjšan delež sofinanciranja po posameznih stopnjah poudarjenosti funkcij (iz 90 % na od 50 % do 30 %). Spremembe so tudi pri zatiranju boleznih in škodljivcev ter požarno varstvenih ukrepih.

Dopolnjeni so posamezni ukrepi pri vrsti del – vzdrževanje živl-

jenskega okolja prostoživečih živali, kjer je tudi zmanjšan procentni delež sofinanciranja.

Vrednost dneine se ni spremenila (12.600 SIT/8 ur za zasebne gozdove, 17.500 SIT/8 ur za državne gozdove). Delež sofinanciranja se lahko poveča največ za 30 %, vendar pa ne sme presegati 100 % vrednosti opravljenega dela lastnikov gozdov, ki imajo stalno bivališče na ekonomsko šibkih območjih in območjih na meji z Italijo, Avstrijo in Hrvaško, katere so uvrščene v območja s posebnimi razvojnimi problemi. Demografsko ogroženih območij ni več.

Sadiki in zaščitna sredstva (za zaščito sadik, za preventivno varstvo) bodo še nadalje plačana iz proračuna.

Gojitvena in varstvena dela, katera so oz. bodo z odločbo določena, opravljena in prevzeta po 28. novembru 2002, je ali še bo vaš revirni gozdar obračunal po novem pravilniku. Obračunana so lahko samo za tekoče leto planirana dela, katera morajo biti podana tudi v gozdnogojitvenem načrtu.

O podrobnostih in morebitnih nejasnostih o Pravilniku in gozdnogojitvenem načrtovanju vas bo z veseljem seznanil vaš revirni gozdar! ▲

HOVNIKOV MAKLEN NA SV. DUHU PRI SLOVENJ GRADCU

Gorazd MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije,

Nedaleč od cerkve sv.Duh je Hovnikova domačija. Pri Hovniku ne poznajo ravnine, saj se njihova srednje velika kmetija zajeda v strma pobočja proti potoku Suha. Na njihovi kmetiji je tudi geološka prelomnica. Del zemljišča leži na apneni matični podlagi, del pa na silikatnih peščenjakih in skrilavcih.

Dolomitna strma pobočja so porasla z mešanim gozdom rdečega bora, buke in posameznimi termofilnimi (toploljubni) listavci. Na vlažnejših predelih pa varujejo strma pobočja tudi posamezni makleni ali poljski javorji (*Acer campestre*).

Pod Hovnikovo domačijo raste ob strmeh robu pašnika debeli maklen. Z vseh strani je opazen. Njegova okrogla košata krošnja daje slikovito podobo strmemu valovitemu pobočju. Na petindevetdeset centimetrov (obseg v prsni višini je 298 cm) debeli maklen so pri Hovniku zelo ponosni. Poleg lipe ob hiši je tudi ta javor njihovo hišno drevo. Ivan Perše, Hovnikov sin, ki živi in pomaga gospodariti na Hovnikovi kmetiji, ve povedati, da je ta "drevesni lepoteč" enako debel, od kar pomni. Že njegov dedi ga je pogostokrat spraševal pred petdeset in več leti, ali še raste tisto "tovsto" drevo.

Nekdaj so zelo cenili maklenov les. Pri Hovniku so ga imeli vedno na zalogi. Iz njega so izdelovali zobčnike ali "kumprate" za mlinška kolesa. Koliko je Hovnikov maklen star, Hovnikovi ne vedo. Po ustnem izročilu naj bi bil star več kot sto let.

Maklen ali poljski javor spada v družino javorcev (*Aceraceae*). V naših gozdovih raste na svežih in bogatih tleh gorski javor (*Acer pseudoplatanus*). Maklen marsikje pestri sončne gozdne robove, gorski ali beli javor pa raste posamezno ali v manjših skupinah v sestoju. Z zelo razvejanimi koreninami varuje brežine potokov in rek. Rastišča, kjer raste javor, imenujemo aceretala. Tla na teh rastiščih so zelo bogata, vendar so bila nekoč, delno pa so še danes gospodarsko zanemarjena, saj so ta

1. Hovnikov maklen
2. Ivan Perše rad ponosno pokaže domače hišno drevo.
3. Pogled s Hovnikove domačije na Sv. Duh pri Slovenj Gradcu.

Foto Gorazd Mlinšek

nastala v ozkih pasovih v neposredni bližini strmih bregov in rek ter na rečnih naplavinah. Nakopičenih po pobočju potujočih (spirajočih) anorganskih, predvsem pa organskih snovi, je na teh rastiščih zelo veliko. Tudi zeliščni sloj je na takih tleh zelo bogat, kateri pripomore, da je delež biosubstance zelo velik.

Maklen raste v višino 15 m do 20 m, gorski javor pa celo do 40 m. Maklen je drevo nižin in sredogorja, gorski javor pa si je našel svoj življenjski prostor tudi nad 1000 m nadmorske višine (na Peci v n.m.v. 1500 m). Gorski javor raste med javorji najdalj. Maklen ima bolj okroglo krošnjo, deblo je po navadi zavito. Skorja je sivorjava in se mrežasto lupi. Listi maklena so mali in deljeni v tri do pet krp,

srednja krpa je še trikrat deljena. Listi so skoraj usnjati in debeli. Deblo gorskega javorja je ravno, krošnja je zelo velika in pravilno oblikovana. Skorja gorskega javorja je siva in v mladosti gladka, v starosti pa razpoka v široke luskaste plošče. Listi gorskega javorja so podobni listom platane (pri nas parkovno drevo), so petokrpi z neenakomerno narezanim listnim robom. Plodovi javorjev imajo krila. Plod maklena spominja na krila helikopterja (kot 180 stopinj), zrel razpade na dva dela. Plodovi gorskega javorja imajo s krilci obliko črke V. S pomočjo krilc se javor razmnožuje ob pomoči vetra na večje razdalje.

Les javorja je trden, kar nam pove že latinsko ime "acer". nek-

daj so ga uporabljali za sulice in kopja, danes pa je cenjen v pohištveni industriji. Tudi gozdarji se zavedamo tako biološke kot gospodarske vrednosti javorja (predvsem gorskega) in ga kljub dragi zaščiti sadike vse več vnašamo v naše gozdove. S pravočasno nego lahko vzgojimo kvalitetna drevesa.

Morda boste med jesenskim sprehodom po gozdu obstali pred maklenovim drevesom in se zazrli v krošnjo polno malih rumenkastih in rdečkastih listov, če pa boste morda obiskali Hovnikove na Sv. Duhu, se pojdite prikloniti Hovnikovemu maklenu, saj so drevesni orjaki te drevesne vrste zelo redki.

Naj bo to drevo tudi v ponos naslednjim Hovnikovim rodovom!

KOROŠKI GOZDARJI MED DALMATINSKIMI OTOKI

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, **Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec**

Koroški gozdarji se najbolj počutimo na trdnih s gozdnim drevjem porastlih strmih pobočjih koroških planin, katere so oblikovali Meža, Mislinja in Drava s svojimi številnimi pritoki. Morja nimamo, imamo pa Ivačko jezero in široke zaježitve na dravskih elektrarnah. Voda nam ni tuja. Ona nas pomirja, v času neviht in neurij nam poganja strah v kosti. Med nami je kar nekaj zelenih mornarjev, ki so želeli utrjevati svoje živce na z burjo raspisanih morskih valovih. Uspešno so opravili izpit iz jadrnanja. Danes so že pravi soljo prepojeni morski volki. Med njimi je najbolj prekaljen Hinko, ki pa se na Koroškem najraje drži gozdni cest. Kriv je, da je velik del moške populacije koroške gozdarske službe vzljubilo morsko jadrnanje. Vsi dobro poznajo morske poti med jadranskimi otoki. Že leto in pol so nas vabili na jadrnanje z željo, da spoznamo lepote teh otokov.

V letošnjemu novembru smo se najbolj pogumni med delavci »centrale« OE Slovenj Gradec odzvali njihovem povabilu. Pripravili so nam prijetno ekskurzijo med dalmatinskimi otoki. Iz deževnega Slovenj Gradca smo se podali na pot proti toplemu jugu v zgodnji jutranji uri 21. septembra in za štiri dni zapustili hladno Koroško. Na poti proti topli Dalmaciji nas je spremljal dež. Rečno korito Korane se je hitro polnilo, v jesenskem času suha in rjava Lika in obala Jadrana sta bila tokrat še zelena. Po dobrih osmih urah smo prispeli v Sukošan, kjer je ena izmed največjih marin na jadranski obali. V življenju še nisem videl toliko jadrnic. Čeprav se je glavna turistična sezona že zaključila, je bilo v Marini Dalmacija v Sukošanu še zelo živahno. Le kaj je obsedlo Korošce, so se verjetno spraševali domačini. Ob prihodu v marino smo srečali predvsem jadrnalce ali skiperje iz

1

2

3

- 1. Zazrti v temno nevihtno nebo.**
Foto Gorazd Mlinšek
- 2. Postrežba med vožnjo.**
- 3. Posadka po končani plovbi.**
Foto Romana Merzdovnik

koroških bregov in dolin. Naša petnajsterica se je vkrcala na dve jadernici. Bolj živahni in mladostni smo zaupali skiperju Samotu, bolj umirjene je vozil računalniško voden skiper Anza. Zaupali smo še posebno jadroma in močnim pogonskima motorjema. Med našim potovanjem po morsk gladini so nas spremljale nevihte z za jadrnanje neprimernim vetrom. Kljub deževnemu tuširanju smo zelo uživali v spoznavanju dalmatinskih oto-

kov. Vzdušje na jadrnicah je bilo prijetno, za kar sta predvsem poskrbeli glavni kuharici Tatjana in Romana. Na jadrnici mora biti delo zelo dobro organizirano, drugače je lahko skiper zelo siten. Vsak je za nekaj zadolžen, vsi skupaj pa za dobro voljo. In kje smo jadrnali?

Iz Sukošanov smo odbrzeli v še delno sončnem popoldnevu vzporedno z otokom Ugljan proti Isti. Ugljan je najbolj zelen oziroma poras-

tel otok na Jadranu. Sicer pa so bili zaradi za ta letni čas nenormalnih količin dežja kar vsi otoki še zelo zeleni. Najstarejši otočani ne pomnijo, da bi kdaj na otokih padlo toliko padavin. Nezaželjene padavine so povzročile veliko škodo na za sonce in sušo prilagojeno trto ter drugo sadje. Vina bo bolj malo, pa tudi druga letina je bila zaradi gnitja slaba. Obilne padavine so pripomogle k podaljšanju vegetacijske dobe sredozemske vegetacije. Uživali smo ob pogledu na zelena otoška pobočja Treh sestic, Molata in drugih otokov. V večernih urah smo se ob močnih strelah in gromozanskemu grmenju zasidrali v Istu. Prva noč na ladji je bila zelo razburkana,

za glasbo je poskrbela debela toča.

Tudi jutro je bilo v Istu deževno. Milan je izkoristil močni naliiv za polovično tuširanje-naliv je bil zelo kratek. Peščica si je privoščila jutranje umivanje kar v morju, saj je imela voda temperaturo 23°C. Polurno plavanje je prijalo tudi meni, ki sem se po vodni rekreaciji pridružil pohodnikom na 175m visok vrh nad pristaniškim mestom Ist. Na vrhu stoji lepa cerkev Gospa Snežna. Od tu je lep razgled daleč naokoli. Naš razgled je bil cankarjevski, zaradi močnega naliva smo videli le najbližjo okolico Ista z meglo v ozadju. Ist je staro pristaniško mesto med dvema zalivoma-s starim in

novim pristaniščem. Danes uradno živi v Istu okoli 250 starejših prebivalcev. Šolarjev je samo šest, včasih jih je bilo več kot sto. Mladi so se rastepli po svetu. Domov se vračajo na dopust poleti.

Naše motorno jadranje smo v slabem vremenu nadaljevali na Dugi otok. Pred nevihto smo se umaknili v prijeten zaliv na severnem delu tega otoka nedaleč od rta Veli Rat, kjer je že dala Marija Terezija postaviti velik svetilnik. Sam rt je porastel s starimi borovimi gozdovi in prvobitno makijo. V zalivu smo opazovali nenavaden meteorološki pojav. Dva kilometra proti odprtemu morju se je močno vrtinčil zrak v obliki zračnega stolpa, katerega domačini imenujejo »pijavica«.

Tak vrtnec vzdigne v zrak tudi ladjo. Nekdaj redkih pojavov je na Jadranu vsako leto več. Da nas ne bi zajela kakšna »tromba«, smo se zasidrali čez noč v Molatu. Ropotanje dežnih kapelj in zaganjanje burje ob naši jadrnici ni motilo našega spanja.

Tretji dan smo se že kar navadili na dež. Ni nam pregnal dobre volje. Med jutranjim sprehodom sem uspel spoznati prijeten kraj Molat. Molat je slikovito pristaniško mesto z osrednjim starim delom na manjši planoti nad pristaniščem. Ozke tlakovane ulice so speljane do večjega tlakovanega trga, kjer je že od nekdaj upravna stavba z kulturnim domom in lepo cerkvijo. V neposredni bližini je tudi staro pokopališče z velikimi grobnicami. V trgu je tudi spomenik padlim domačinom za svobodo med drugo svetovno vojno.

Okolica Molata je bila v preteklosti obdelana, danes so s kamnitim obzidjem obdane njive in vinogradi porastli z grmovjem in drevjem-podobno kot na drugih otokih. Ta zanimivi kraj smo zapustili tako hitro, da bi skoraj ostal na otoku. Deževno vožnjo smo nadaljevali ob severnem delu Dugega otoka. Solidaren sem bil z našim skiperjem Samotom in mu primerno oblečen delal družbo na krovu. Opazoval sem razgibano obalo, videl sem obris

prijetne vasi Božane, zazrl sem se v še pred leti strogo varovane bunkerje, iz katerih bi ti lahko s torpedom preluknjali čoln (v času JLA). Mirno smo se zasidrali sredi idiličnega zaliva Brbinj, kjer smo si privoščili obilen zajetek. Do Salijske smo potrebovali skoraj dve uri. Dve uri pa smo si privoščili za ogled starega dela mesta, kjer imajo manjšo tovarno za predelavo rib. Sali je največje mesto na Dugem otoku. Popoldan je zapihala burja in razgnala oblake. In napočil je pravi trenutek za jadranje. Razvili smo jadra in naše premočene obleke. Uživali smo v tišini, katero je kdaj pa kdaj prekinil močnejši sunek vetra. Veter nas je potiskal mimo otokov Lavadara skozi ozko ožino Mala Provera mimo majhnega otočka Korotan v naravni park Telaščica. Nekateri izmed nas so si ogledali tudi Slano jezero sredi otoka. Po ogledu smo nadaljevali plovbo proti jugu in nemo opazovali številne male nenaseljene otoke. Mnogi med njimi so porastli samo s travo, na burji izpostavljenih predelih so pobočja kamenita (vpliv soli). Za zadnji prenočitveni kraj sta skiperja izbrala lepo urejeno marino na otoku Žut. Hitro smo uporabili čista stranišča in tuše. Zelo hitro pa nam je minil zadnji skupni morski večer na jadrnici.

24. novembra smo izvršili zadnje dejanje našega potepanja med dalmatinskimi otoki. Pred pričetkom zadnje etape se nas je nekaj najbolj zagrehtih podalo na vrh Žuta, od koder je bil v sončnem vzhodu prekrasen razgled daleč naokoli.

Na vrhu je vsak postavil namesto žiga majhno kamnito skulpturo. Vrh je pravi naravni razstavni prostor kamnitih spomenikov. Morje smo zapuščali po kanalu med otokom Pašman in celino. Okoli poldne smo stopili na trdna tla marine v Sukošanu. Tu je že čakala druga skupina Korošcev, ki so nas zamenjali na jadrnicah. Poslovali smo se od njih z željo, da bi se imeli prav tako lepo kot mi in se nato čez deževno Liko odpeljali proti domu. ▲

ZVEZA HRANILNO KREDITNIH SLUŽB SLOVENIJE, p.o. LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
Telefon 02 883 93 00

Z blagajniškimi mesti:

Slovenj Gradec, Celjska 7	☎ 02 883 93 13
Dravograd	☎ 02 871 04 90
Prevalje	☎ 02 881 78 10
Radlje ob Dravi	☎ 02 888 00 10
Mislinja	☎ 02 885 70 50

VARČEVANJE

Ponujamo ugodne obrestne mere za vse vrste vezanih tolarških depozitov.

NOVA PONUDBA:

HRANILNA KNJIŽICA OBROČNEGA VARČEVANJA

Prednosti:

- postopno varčevanje manjših zneskov
- višje obrestne mere za privarčevana sredstva
- pridobitev ugodnega kredita

KREDITI

Pri nas lahko dobite posojilo za različne namene:

- **investicijska posojila** - za novogradnje, obnove, nakupe mehanizacije,
- **posojila za nakup kmetijskih zemljišč**
- **gotovinska posojila** - kratkoročna in dolgoročna
- **stanovanjska posojila**

DODATNA PONUDBA:

- **MAGNA KARTICA** in **EUROCARD KARTICA**
- **PLAČILNA KARTICA »ACTIVA«** - MOŽNOST DVIGA GOTOVINE NA BANČNEM AVTOMATU
- **INFORMACIJE IN VPLAČILNO MESTO ZA VZAJEMNE SKLADE KD**
- **INVESTMENTS (GALILEO, RASTKO, KD BOND)**
- **ZAVAROVALNIŠKE STORITVE ZA »SLOVENICO«**

OHRANJAMO TRADICIJO IN SKRIMO ZA RAZVOJ !

FRANC JURAČ

Na naših kmetijah so nekda veliko sejali in pridelovali koro-
zo, ki je bila nepogrešljiva krma
za pitanje bikov in prašičev. Ko
je koroza dozorela pa so na
kmetije ob večerih povabili "ko-
žuharje" na ličkanje koroze.
Ličkanje je bilo zelo veselo, če je
ob njih bil tudi muzikant. Turis-
tično društvo Mislinja pa je letos
prvič pripravilo ličkanje koroze
na Grilovi kmetiji v Mali Mislin-
ji. Na ličkanje je prišlo veliko kra-
janov, gospodar kmetije Stanko
in gospodinja Angelca Hudo-
vernik pa sta za vse "kožuhače"
pripravila pravo pojedino ob
tem pa ponudila sladek jabolčni
mošt in pečeno kostanje. Ličkan-
je se je ob zvokih harmonikarja
Stanislava Merzdovnika konča-
lo pozno v noč. ▲

Kožuhanje na kmetiji Gril
Foto Franc Jurač

USPEŠNO DELO STROJNEGA KROŽKA

FRANC JURAČ

Kako pomembni so v Slo-
veniji Strojni krožki, mnogi še
niso spoznali. To pa zagoto-
vo vedo pri Združenju za med-
sosedsko pomoč v strojnem
krožku »DRAVA« v Zgornji
Dravski dolini. Tu strojni krožek
že nekaj let uspešno dela in
nudi strojne usluge kmetom v
spomladanskih, poletnih in
jesenskih dneh. Njihove usluge
pa lahko koristijo tudi drugi. V
sodelovanju s Kmetijskim goz-
darskim zavodom Ptuj, Kmeti-
jsko svetovalno službo Radlje
ob Dravi ter s semenarsko hišo
SYGENTA so na kmetiji Jerič
na Zgornji Vižingi prikazali
poizkus žetve in tehtanja sorte
koroze. Ob tem so predstavili
tudi nov enovrstni kombajn za
koruzno silažo proizvajalca
SIP, na ogled je bil tudi pro-
gram kmetijske mehanizacije
Muta ter traktor NEW
HOLAND-ITRO. ▲

Na kmetiji Jerič na Zgornji Vižingi so se zbrali člani strojnega krožka "Drava" in si z zani-
manjem ogledali poskus žetve in tehtanja sorte koroze.

MEŽIŠKE KMETICE SO PRAZNOVALE

FRANC JURAČ

Letošnji 15. september je bil svetovni dan kmetov in članice društva kmetov Mežiške doline so praznovala svoj praznik.

V Družbenem domu na Prevaljah so skupno z organizacijo Alp Peca pripravile zanimivo razstavo na kateri so predstavili v slikah in besedi svoje delo.

Pred Družbenim domom pa so postavile stojnico z raznimi kmečkimi specialitami in jih ponudile obiskovalcem. ▲

Razstava
društva kmetov Mežiške doline.
Foto Franc Jurač

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.

2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1

Telefon: 88/ 43-332,

faks: 88/ 42-684

E-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Prižrnjak, univ.dipl.inž.gozd.

Odgovorna in glavna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor: Ida Robnik, Gorazd

Mlinšek, Brane Širnik in Marlena Humek

Likovna urednica in grafično

oblikovanje: Marlena Humek

Priprava za tisk:

Forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER,

Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane,

© Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec
2002.

Fotografije © avtorji

**Avtor teksta in fotografij
na naslovnici Peter Cesar**

REKORDNA PESA IN KORENJE

FRANC JURAČ

Franc Vreš iz Črneč ob rekordnem korenju.

Marjan Štamlak je ponosen na pridelek pese.
Foto Franc Jurač

S pridnim in skrbnim delom lahko tudi na majhnem koščku zemlje pridelamo veliko bogatih pridelkov. Franc Vreš iz Črneč pri Dravogradu je bil z letošnjim pridelkom korenja in pese nadvse zadovoljen.

Čeprav že nekaj let obdeluje zemljo na biološki način, ga je letina letos dobro obdarila. Pridelal je rekordno

korenje; ko pa je stehal koren, pa je kazalec na tehničarju pokazal težo čez kilogram in pol. V Šmartnem pri Slovenj Gradcu pa je Marjan Štamlak, ki že leta in leta prideluje krmno peso, imel rekorden pridelek. Pesa mu je dobro uspela in med velikankami je ugotovil, da so nekatere tehtale celo 15 kilogramov. ▲

ČEBELE V NOVEMBRU

ČEBELARSTVO

JANEZ BAUER

Sivi oblaki se spustijo z neba in prekrijejo modro nebo. Iz njih prav narahlo prši in zadišalo je po snegu. Tipična pozno jesenska podoba vremena in tudi razpoloženje je temu primerno. Kar sedli bi za toplo peč in najraje bi zadremali do prvih pomladanskih sončnih žarkov.

Enako se obnašajo tudi čebele. Stisnejo se v zimsko gručo in obmirujejo. Življenjske funkcije se znižajo, zmanjša se poraba hrane in matica preneha z zaleganjem. Pod osmimi stopinjami čebele otrpnejo in tudi temperatura v čebelji gruči ni kaj višja, kot pa v okolici.

Čebelar v čebelnjaku nima drugega dela, kot da pravilno zapaži čebele. Zapaženje imenujemo pokrivanje ali odevanje, da na ta način čebele zaščitimo pred mrazom. Včasih, ko še ni bilo modernih izolacijskih materialov so to delali s slamo in starimi odejami. Danes pa je pravilno zgrajen sodobni čebelnjak že dovolj toplotno izoliran, tako da kako posebno paženje ni potrebno. Prav tako se čedalje bolj uveljavlja spoznanje, da z zapaženjem ne hitimo in jih zapažimo šele okrog novega leta. Mraz namreč čebelam ne škoduje. Veliko bolj jim škoduje vlaga. Zato mora biti opaž zračen, vlaga pa mora odvajati iz panja. Kot najboljša do sedaj sta se v praksi uveljavila časopisni papir in pena. Z njima zatesnimo vse reže med panji, da tako preprečimo preprih in ohlajanje panjev. Zadnja vratca panja odpremo in odprtino zapremo z nekaj polami časopis-

nega papirja ali vsaj pet centimetrov debelo penasto gumo. Vratca panjev moramo pustiti odprta, da se lahko vlaga odvaža v prostor. Po novem letu, ko bo matica pričela zalegati nov rod čebel pa bomo morali zamenjati pole časopisnega papirja, saj bo ta ves moker. Posesal bo namreč vso vlago v panju. Gumijasto peno pa bomo obrnili ali posušili na soncu. Za sedaj pa dajmo čebelam v čebelnjaku mir. Nastavimo še past za miško, če bi jo pot slučajno zanesla v naš čebelnjak in za letos zaprimo vrata čebelnjaka.

Čebelar pa seveda ne ostane brez dela. Naš panj je sestavljen iz veliko različnih lesenih delov in čez leto se marsikaj obrabi ali zlomi. Sedaj je pravi čas, da se take stvari popravijo, vsak čebelar mora tako imeti tudi nekaj mizararskih spretnosti. Pripravimo in ožičimo si tudi okvirje satov, sedaj je čas za to zamudno delo. Spomladi v času rojenja za take stvari ne bo časa. Žice v okvirjih še ne napnemo in tudi satnic še ne vtiramo. To naredimo ko se temperature dvignejo nad dvajset stopinj.

Glavna naloga čebelarja je trženje čebeljih pridelkov. Svoji med prodajmo v lični embalaži. Na kozarcu naj bo nalepka z naslovom in poreklom medu. Ne sramujmo se povedati kdo smo in kakšen med je v kozarcu. Naše čebele prinašajo kvaliteten med, ki je cenjen pri porabnikih. Pri točenju medu upoštevajmo higienske zahteve. Zavedajmo se, da je kupec največja inšpekcija. Z dobrim medom v lepi embalaži se bo k vam vedno vračal. ▲

BILO JE MARTINOVNO

Vino lepo poje, pleše in gode, a nerado dela.

Prijateljstvo, sklenjeno ob kozarcu se hitro razbije.

Vino smeš ljubiti, ne smeš pa se vanj zaljubiti.

Grunť je k trti privezan.

Nasvete sprejemaj ob vinu, uporabljaj pa jih ob vodi.

V vodi je lahko utoniti, še lažje pa je v vinu.

Vino ne opije človeka, ampak se človek opije sam.

V vinu je resnica.

Voda za obraz, vino za dušo.

V vinu se utapljajo tudi največje skrbi.

Dobro vino in lepa žena- to sta dva največja strupa.

Tri čaše, že si rekel zbogom križu, tri vrče, že si blizu paradižu.

Kamor vrag ne more osebno, tja pošlje vino.

S prvim kozarcem človek pije vino, z drugim vino pije sebe, s tretjim vino pije človeka.

Da bi prenehal piti, opazuj pijanca dokler si trezen.

Ena slabost vina je tudi ta, da človek začne zamenjevati misli z besedami.

Vsak krčmar ima rad pijanca, samo ne za svojega zeta.

Pregovore pa bom sklenila z naslednjo mislijo, ki sem jo slišala po lanskem Martinovanju.

»Pil sem, da bi vas pozabil, da bi me prenehala preganjati vaša slika.. Toda, ko sem bil pijan, sem vas videl dvojno...

Pa pazite, da se tudi vam ne zgodi tako..

Misli zbrala Milena Tretjak

SPOMIN NA POLETJE

MILENA TRETJAK

Nada Kadiš, dipl. med. sestra

Prehrana povprečnega Slovence je razmeroma slaba. Vsebuje preveč maščob, sladkorja in soli in preveč alkohola, hkrati pa premalo sadja, zelenjave in balasta. Energetske vrednosti hrane so previsoke, hkrati se tudi premalo gibamo, zato je v poprečju telesna teža nad priporočeno, dnevni obroki so neredni, pogostokrat brez tako pomembnega zajtrka...

Tudi poprečen Korošec bistveno ne odstopa od slovenskega poprečja, imamo pa nekatere svoje značilnosti. Kot namaz najpogostejše uporabljamo surovo maslo, zaužijemo največ polnomastnega kravjega mleka in pojemo najmanj zelenjave. Pohvalimo se lahko le s slaščicami in t. im. hitro hrano, po katerih najredkeje posegamo.

Posledice tako tveganega načina življenja se kažejo v večji zbolevalnosti za t.i. civilizacijskimi obolenji, kot so srčno-žilna obo-

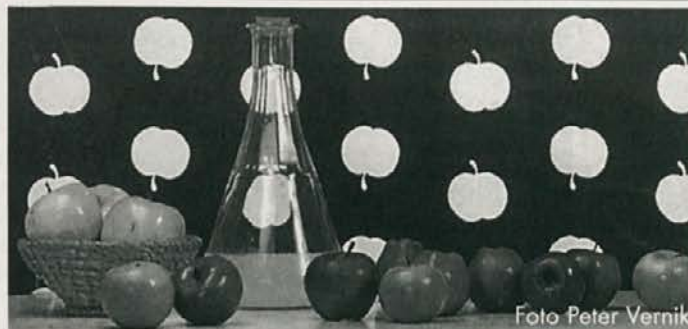

Foto Peter Vernik

lenja, rakasta obolenja, sladkorna bolezen, hipertenzija, osteoporoza itd. Z zdravim načinom življenja, kamor zagotovo spada tudi zdrava vsakodnevna prehrana, se lahko nekaterim od teh boleznih ognemo.

Nekaj priporočil za zdravo, vsakodnevno prehrano:

- V jedi uživajte
- Jejite pestro/ raznoliko hrano!
- Bodite dnevno telesno dejavni in jejite toliko, da bo vaša telesna teža normalna!
- Jejite kruh, žita, testenine, riž in

krompir večkrat dnevno, ob vsakem obroku!

- Jejite veliko sadja in zelenjave večkrat na dan!
- Jejite čim manj maščob, mesa in mesnih izdelkov! Izbirajte puste vrste!
- Dnevno uživajte zmerne količine posnetega mleka in manj mastne mlečne izdelke!
- Čim redkeje uživajte slaščice in sladke pijače!
- Hrano solite čim manj in ne jejite že pripravljenih slanih jedi!

- Hrano pripravljajte zdravo (ne pečenja, cvrtja, praženja!) in higijensko!
- Dodajte čim manj maščob, soli in sladkorja!
- Če pijete alkohol, ga pijte čim manj in ne vsak dan!

POSKRbite ZA REDNE DNEVNE OBROKE (3-5), KI JIH ENAKOMERNO PORAZDELITE ČEZ DAN! NE POZABITE NA ZAJTRK!

Nekaj nasvetov za zdrav zajtrk:

- Rezina polnozrnatga kruha, kosček manj mastnega sira, čaj, pomaranča
- Muesli, preliti s toplim, delno posnetim mlekom, jabolko
- Ajdovi žganci, preliti z manj mastnim/posnetim mlekom, hruška
- Rženi kruh, skutin namaz z zelišči, kozarec svežega soka
- Prosena kaša s suhimi slivami

S PRAVOČASNO ZAŠČITO PROTI GRIPI

ZZV Ravne na Koroškem

Hladni in vlažni jesenski meseci se hitro približujejo, z njimi pa tudi možnost za okužbo z nadležno in pogostokrat tudi zelo nevarno gripo. Posamezni primeri se običajno pojavijo že v mesecu novembru, v decembru in januarju strmo porastejo in pojenjajo v mesecu marcu.

Gripa je zelo nalezljivo virusno obolenje, ki se hitro razširi med člani družine, kolektiva, soseske ali neke pokrajine. V kratkem času lahko v posteljo položi ogromno ljudi, veliko teh ima kasneje resne zaplete, neredko pa se bolezen konča celo s smrtjo.

Se posebej so ogroženi starejši ljudje, kronično bolni srčni in pljučni bolniki, bolniki s kroničnimi ledvičnimi okvarami in ljudje z zmanjšano odpornostjo.

Večletna praksa je pokazala, da se lahko gripi uspešno ognemo s pravočasnim cepljenjem. Zaščita mora biti dovolj zgodna, da ima telo čas za tvorbo obrambe (vsaj 14 dni pred kontaktom).

Pravočasno cepljenje prepreči okrog 70 % primerov gripe in do 90 % smrti zaradi gripe, če pa se že pojavi, se bolezen konča običajno na zgornjih dihalih in ne povzroča komplikacij.

S cepljenjem bomo pričeli v mesecu novembru (datum pričetka bomo objavili v lokalnih medijih!). Cepili bomo z enkratno injekcijo cepiva, cena pa bo 2000 sit.

Cepili bomo v ambulantni higiensko-epidemiološke službe našega zavoda na Ravnah in v vseh splošnih ambulantah zdravstvenih domov.

KOSTANJEVKA NA SMREKOVEM STORŽU

Da je bila letošnja gobarska letina izredno bogata, smo že zapisali. Pri nabiranju gobanov pa je letos imel izredno srečo Ivan Matko iz Slovenj Gradca. Ko je v gozdovih Dobrave nabiral gobe, je naletel na kostanjevko, ki je zrastle na smrekovem storžu. Ni kaj reči tudi pri gobah se narava rada poigra. Tekst in foto Franc Jurač

STRES

METKA MARKOVIĆ, dr.med.spec.spl.med.

Osebnost je relativno trajna celota vseh duševnih, telesnih in vedenjskih značilnosti, po katerih se posameznik razlikuje od drugih. Na njen razvoj vplivajo dedni dejavniki, zapisani v naših genih, številni nosilci vplivov okolja (družina, šola, vrstniki, delovno okolje, mediji itd.) in posameznik sam s svojo zavestno dejavnostjo in odločanjem. V razvoju vsakega posameznika se prepletajo pozitivni in negativni vplivi. Razvitost naše osebnosti se kaže prav s tem, kako znamo premagovati svoje probleme in težave, duševne obremenitve, krize in strese. Frustracije in konflikti, problemi in težave, stresi in krize, vse to so do neke mere normalni življenjski pojavi. V zmerni obliki nas spodbujajo, so izziv, brez katerega bi bilo življenje manj zanimivo in privlačno. Če se pojavljajo prepogosto, nas obremenjujejo telesno ali duševno, pravimo jim stresorji, njihove posledice pa stres.

Ali je življenje sodobnega človeka manj stresno od življenja naših prednikov?

Tudi naši predniki so bili izpostavljeni hudim stresom, tudi takšnim, ki jih danes več ne poznamo, vendar pa so bili manj obremenjeni s kroničnim stresnim dogajanjem. Stresni odzivi današnjega človeka so enaki kot pri naših prednikih, življenjske razmere, pa so se bistveno spremenile in prav kronično stresno odzivanje je postalo mora sodobnega človeka. Pogost o se namreč stresno že odzivamo na stresorje, ki jih samo predvidevamo. Tako smo pogosto žrtve lažnih alarmov - v pričakovanju stresov, ki jih morda sploh ne bo. Prav pričakovanje stresa je že samo po sebi stres, ki enako ali še huje obremenjuje organizem, kot sam stres.

Najpogostejše stresne situacije nastajajo v odnosih z ljudmi, zlasti na delovnem mestu in doma. Poglavitno doživljanje stresa je povezano z ogrožanjem človekove samozavesti, samospoštovanja in bojznosti zaradi izgube socialne varnosti ali domačega zavetja. Za večino so vir stresa nove in neznanе razmere, ker z njimi nimajo izkušenj. Stopnja in vrsta stresa, ki ga sprožijo take okoliščine, je odvisna od našega doživetja položaja. Na stres

organizem odgovori z nespecifično fiziološko in presnovno reakcijo, ki zajame ves organizem in poveča možnost organizma za preživetje. Možna sta dva izida: - faza izčrpanja organizma in smrt - prilagoditev - v tem primeru se s stresno reakcijo odzovemo na spremembe v okolju, se jim prilagodimo in jih obvladamo.

Vsi stresorji niso škodljivi ali obremenjujoči. Ločimo pozitivni stres ali eustres od negativnega stresa ali distresa. Psihološko so pomembni predvsem stresorji, ki povzročajo duševne in vedenjske učinke, lahko se dogajajo vsakodnevno, lahko pa so enkratni. Drobni stresi so lahko prijetni ali pozitivni stresi so lahko spodbudni, lahko pa so neprijetni in če se takšni kopičijo nam lahko zagrenijo življenje.

Poznamo še drugačni obliki stresa:

- akutni
- kronični stres.

Primeri akutnega stresa so: neprijeten film, nepričakovan in neprijeten dražljaj (zvok, hrup, svetloba), izguba prijatelja, izguba dela, finančna izguba, oster konflikt, prepričanje, ponižanje, izguba statusnega položaja in kariere, električni udar, nezgoda, poškodba, izbruh bolezni, neprijeten zdravstveni poseg, operacija.

Kronični, trajni stres predstavljajo: nespečnost, utrujenost, pretirano delo, premalo, nezanimivo delo, obremenjujoče poklicne in družinske vloge: materinstvo, neugodna socialna, finančna in statusna situacija, trajno bolezensko stanje, zdravljenje, stanje po poškodbi, invalidnost, upokojenost.

Psihološke raziskave kažejo, da je uspešnost našega soočenja s stresom močno odvisna od tega, kako ocenjujemo stresno situacijo.

Situacijo lahko ocenimo:

- kot neizbežno škodo ali izgubo
- kot grožnjo, da se bo takšna škoda ali izguba po vsej verjetnosti zgodila
- kot izziv, ki nas spodbudi k spopadu z resnim problemom. Prvi oceni spremlja negativno čustvovanje (strah, razočaranje, depresivnost, obupnost) tretjo oceno pa doživljamo, kot pozitivno in nas vodi k bistveno bolj uspešnemu soočanju, dejavnosti, angažiranju, poskusom premagovanja ovir.

Stres vpliva na naše duševno in telesno počutje in je pomemben vir naših duševnih problemov, tudi globljih, kot so nevrotične težave. Stres in duševne obremenitve so povezane z resnimi telesnimi motnjami in s psihosomatskimi obolen-

ji. (astma, ulkus, diabetes, zvišan krvni tlak in druge težave pri delovanju srca in ožilja). Na stresorje namreč reagiramo s psihičnim (zlasti čustvenim) in organskim delovanjem ter procesi, ki lahko povzročijo motnje v delovanju nekaterih organov ali celo organskih sistemov.

Stres in obremenitve so med glavnimi dejavniki, ki vplivajo na učinkovitost imunskega sistema, torej na neposredno odpornost našega organizma proti škodljivim in bolezenskim vplivom. Vpliv stresa na delovanje hormonskega in imunskega sistema je danes trdno dokazan in tako lahko razložimo znano dejstvo, da je stres eden od dejavnikov tveganja tudi pri infekcijskih obolenjih.

V povezavi s stresom je tudi večja možnost za razvoj rakavih bolezni. Spremenjeno delovanje imunskega sistema včasih povzroči, da telo na svoje beljakovine reagira kot na tuje in tako nastanejo avtoimune bolezni: npr. revmatoidni artritis. Če imunski sistem prekomerno reagira na tuje alergene se lahko razvijejo alergične bolezni (astma, alergijski rinitis, dermatitis).

Stresi vplivajo tudi na druge negativne pojave, kot so: neustrezna prehrana in najrazličnejše razvade, odvisnosti (kajenje, uživanje drog in alkohola), nasilje, samomorilnost, prometne in delovne nesreče itd. Med dejavniki, ki ogrožajo naše počutje in zdravje, je stres še posebno nevaren saj množi učinke vseh drugih dejavnikov tveganja.

Psihični odzivi na stres so delno podedovani, delno pridobljeni. Nekateri se odzivajo s strahom, nekateri s tesnobo, drugi z depresivnim stanjem. Pogosto opažamo, da se pri teh ljudeh razvijejo obolenja, kot so: razdražljivo črevo, nevrovegetativna distonija (razbijanje srca, težko dihanje), glavobol.

Kako premagamo stres?

Stresa se je treba zavedati, razumsko analizirati stresno situacijo in presoditi ali bomo situaciji kos ali ne, in se v skladu z našimi možnostmi smiselno odzvati na konfliktno okoliščino. Pomembno je okrepiti naše psihofizične sposobnosti za obvladovanje stresa.

Priporočena je zdrava uravnotežena prehrana, z veliko sadja in zelenjave, izogibanje obilnim obrokom, zlasti zvečer, pred spanjem.

Poskrbeti moramo za redno telesno aktivnost, že redno zmerno gibanje v naravi, izboljša psihofizično kondicijo, ki jo lahko izboljšamo z raznimi sprostitvenimi tehnikami (joga, avtogeni trening, postopno mišično sproščanje). ▲

Viri: Vita. Št. 29, julij 2001

PRAZNUJEMO

HERLAKOVA BICA JE PRAZNOVALA 90 LETNICO

SUZANA REJAK

Herlakova bica je te dni v krogu svoje družine praznovala svojih častljivih 90 let. Ivana Smolar, rojena Groegl, se je rodila 27. avgusta 1912 pri »Virtu«, očetu Juriju in materi Ivani, na Remšniku.

Že otroška leta ji niso minevala tako brezskrbno in igraje kot večini njenih sovrstnikov. Rana otroška leta je napolnila nemoč ob bolezni, ki ji kot otroku ni prizanesla, in žalost, saj ji je kot šestletnemu otroku smrt prehitro vzela mamo. Ostala je sama z očetom in sestrama ter pogumno sledila očetovim stopinjam v svet. Osnovno šolo je obiskovala na Remšniku in potem je šla s trinajstimi leti v Maribor - v takratno meščansko šolo. Komaj šestnajstletno dekle je doma, po poroki svoje sestre, prevzela vsa gospodinjstva opravila, obenem pa je skrbela tudi za gostilno. Leta 1940 se je poročila z Antonom Smolarjem in leta 1941 se jima je rodila najstarejša hčerka Marija, kasneje Erika, Jožica, Mihelca kot zadnji je hišo z jokom napolnil Tonček.

Kaj kmalu po poroki z Antonom, se je začela 2. svetovna vojna. Nemci so moža odpeljali na prisilno delo. Ostala je sama z otrokom in zelo poredko videla moža. Skrbela je za otroke, v strahu preživljala dan za dnem, čakaje na moža. Bog jima je naklonil 38 let skupnega in srečnega življenja, v katerem sta dala življenje petim otrokom in jih vzgojila v poštene, delovne in ljubeče ljudi. Žal ju je smrt še prehitro ločila, a vztrajna, pogumna, kljub vsem nemalim preizkušnjam in težavam in z globoko žalostjo v srcu, je pogumno stopala po poti življenja z neizmerno vero v dobro.

Svoj list v zelo lepo popisani knjigi življenja je obrnila ob svojih desetih vnukih in s sedmimi pravnuki. Od velike sreče, pričakovanja in zadovoljstva, so se ji orosile oči, potem pa ji je veselo igral tako iskren in topel nasmeh na obrazu, s katerim nas je vse tako zelo prijazno objela. Čutili je bilo neizmerno hvalenost in radost. Tako hitro minevajo ta leta, od življenja pa ostanejo - lepi - spomini. ▲

70 LET MARIJE LAVRE

FRANC JURAČ

Marija Lavre (sedi desno) z otroki

V krogu svoje družine, sosedov in prijateljev je v Pamečah praznovala 70 - letnico rojstva Marija Lavre. Slavljenka je dolga leta zvesta naročnica Viharnika in ga rada prebira. Številnim čestitkam se pridružuje tudi Viharnik z željo še na mnoga zdrava in srečna leta. ▲

ANGELA IN ANTON ŠTINEK 60 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA

Angela in Anton Štinek

V Vodrižu pri Slovenj Gradcu sta v krogu svojih najbližjih praznovala 60 let skupnega življenja Anton in Angela Štinek.

Dolga in naporna je bila njuna pot skozi življenje, kjer je bilo malo veselja in mnogo trpljenja in odrekovanja. Vendar jima je s skupno močjo, voljo, ljubeznijo in trdim delom uspelo premagati vse ovire in dočakati tako visok jubilej kot je biserna poroka. Ko se sedaj ozreta nazaj, jima ni žal truda, saj sta najbolj vesela tedaj, ko se jima pridruži njunih pet otrok, deset vnukov in pet pravnukov. ▲

ZAKAJ POKLICNI ŠOFERJI NIKOLI NE PRIZNATE SVOJE KRIVDE

MARJAN ČUJEŠ

nadaljevanje in konec

Nekoč sem bil pri sodniku tudi zaradi obrabljenih gum na kamionu. Na cesti pred Žerjavom sta me ustavila prometnika iz Maribora in starejši je med bežnim ogledom ugotovil, da kar pet od desetih gum na tovornjaku ne ustreza. Na moje prigovore, da to ne more biti res, saj jih v mesecu dni, kolikor je preteklo od zadnjega tehničnega pregleda, nisem mogel obrabiti, se je le smehljaj in zahteval registrske tablice, med tem ko je mlajši le nemočno skomigal z rameni, saj mu je naprava, s katero je meril globino profilov jasno kazala, da so ti globoki še 6 mm in ne le 1 mm, kolikor je bilo po tedanjih predpisih še dovolj. Med silnim nalivom sem vijake kar posekal in tablice izročil starejšemu s prošnjo, naj jih pusti na kakšni koroški PM, kajti jaz bom že čez nekaj ur z novimi gumami na tehničnem pregledu. Pa me je zavril češ, da pozna naše miličnike in da tablice lahko dobim le na UNZ v Mariboru. Torej si tudi miličniki med seboj niso zaupali, pa so bili pod isto »komando« in morali so ravnati po istih zakonih?

Tablice mi je moj nadrejeni še mokre prinesel iz Maribora, jaz pa sem iz kljubovalnosti naslednji dan spet montiral stare gume in z njimi vozil še pol teta. To, da so še popolnoma v redu, mi je prejšnji dan zagotovil tudi odgovorni šef na tehničnem pregledu. Še preden sem jih v resnici zavrgel, sem bolj iz radovednosti kot zares ob neki drugi cestni kontroli zahteval, naj mi pogledajo gume, pa so ugotovili, da so glede na terene, po katerih vozimo, še kar v redu! In vsi prometniki bi morali ravnati po enakih kriterijih! Sodnik za prekrške na Ravnah je tokrat moje argumente upošteval in me ni kaznoval, podjetje se pa kazni ni moglo izogniti z obrazložitvijo, ki je prišla iz Maribora, da s tistimi gumami nekaj le ni moglo biti v redu! Pa »bog pomagaj«, če je tudi prejšnja država rabila denar!

Bolj zapleten je bil primer prometne nesreče v Koprivno na cesti pred odcepom v Heleno. S polnim kamionom sem pripeljal v bližino nepreglednega ovinka in po kolesarju, ki jo je divje ucvrl čez bližnjo brv sklepal, da se z druge strani nekaj približuje. Takoj

sem zavil na rob ceste in ustavil, ko se je izza ovinka že prikazal beli fičko, ki se je tovornjaku še izognil, nasprotnemu bregu pa ne več in je treščil vanj. Avto je bil uničen, potniki pa se na srečo niso poškodovali. Škoda, pa toliko prostora je bilo. Na istem mestu sem se namreč lahko srečal z avtobusom, ki je vozil v Koprivno, le če ga je upravljaj pameten šofer Emil, zato sem bil nad poznejšimi dogodki še toliko bolj presenečen. Ko sem odložil tovor, sem poiskal moja sodelavca in v gostilni naletel na voznika, ki je imel pred tem nezgodo med vožnjo mimo mojega kamiona. Pogovarjal se je z visokim uradnikom tedanje občine in verjetno sta se pogovarjala o nesreči, kajti slišal sem stavek, da bodo nekako že uredili. Pozneje sem izvedel, da sta celo v sorodstvu, večje pozornosti pa temu nisem polagal, dokler nisem dobil poziva k sodniku. Ob zaslišanju sem v pisarni zagledal tudi dekle, ki je bilo z dojenčkom v naročju na zadnjem sedežu v nesrečnem fičku. Zanju sem se takrat tudi najbolj ustrašil. Bila je hčerka voznika in tudi uslužbenka na občini. Sodnik je obrazložil, da

zastopa odsotnega očeta, ker je potrebno soočanje. Mirno sem poslušal branje zapisnika in v mislih premleval, kako bi s svojo izjavo najmanj škodoval nasprotni strani, ki je že tako bila ob avto. Nenadoma sem skočil pokonci in od razburjenosti nisem več sedel. Sodnik je namreč v zapisniku prebral, da se je nesreča zgodila zaradi neprimerne hitrosti obeh vozil! Ko sem začel zgroženo ugovarjati, se je zadržal name: »Zakaj poklicni šoferji nikoli ne priznate svoje krivde?« Nič nisem hotel več pojasnjevati, kajti imel sem dovolj očividcev, ki bi bili pripravljeni potrditi moje navedbe, sodniku pa sem zabrusil le to, da se pri nesreči čutim krivega le toliko, kolikor sem moral biti tisto soboto v službi in nič več. V kolikor pa imajo namen na račun zavarovalnice povzročitelju povrniti škodo, lahko to storijo, le moje podjetje in jaz pri tem ne smeva biti oškodovan! Tedaj je dekletu med jokom ušlo: »Saj sem prosila atija, naj ne vozi tako hitro!« Po tem priznanju je še sodniku postalo vroče, dekle se mi je pa zasmililo. Zgodbe pa s tem še ni konec, kajti, hotel sem razčistiti še nekaj stvari. Najprej sem poiskal

miličnika, ki je pisal zapisnik o nezgodi in mu povedal, kaj mi je sodnik prečital. Vidno razburjen mi je zagotovil: »Jaz takega zapisnika nisem pisal, res ne!« O tem sem se lahko tudi sam prepričal, kar mi je omogočil nekdo drug, pa čeprav je bilo to proti pravilom, ampak vsaj v korektnost miličnikov v Črni nisem več dvomil. Od sodnika za prekrške o tej zadevi nisem dobil nobene vesti več, sam pa v to tudi nisem več bezal. Saj veste zakaj!

Najhujše trenutke v moji šoferski karieri sem doživljal takrat, ko sem za nekaj dni izgubil vozniško dovoljenje. Do takrat sem bil prepričan, da morajo biti razlogi za odvzem dovoljenja hujši, kot pa nenevarno prehitjevanje traktorja. Na cesti proti Ravnam sem nekega jutra že nekaj časa vozil za traktorjem, ki je ves blaten otersal kolesa pred menoj, prehitel pa sem ga šele po izteku ovinka na ravnini pred avtobusno postajo v Dobji vasi. Vse to se je zgodilo pred očmi miličnika, ki me je ustavil, čeprav je videl, da s svojo vožnjo nisem ogrožal nikogar. Moje dokumente je izročil kolegu na drugi strani ceste, ki je ravno odpravljal neko voznico, pa dogodka v zvezi z menoj sploh ni videl in ta mi je čez nekaj časa vrnil samo listek kot potrdilo o odvzemu vozniškega dovoljenja. Ves osramočen sem se oglasil pri komandirju PM na Ravnah in ga prosil, naj s prijavo pohitijo, ker imam pač terensko delo in izpit nujno potrebujem. Čez tri dni sem pri sodnici za prekrške že drugič v nekaj letih slišal tisti famozni stavek: »Zakaj poklicni šoferji nikoli ne priznate svoje krivde?« To me je prepričalo, da se tudi drugi tako krčevito branijo in ne le jaz, zato me ni dvignilo s sedeža kot prvič, ampak sem ji vidno potr skušal pojasniti moje ravnanje. Če ostane poklicni šofer brez izpita, naslednji dan ne more v službo. Podjetje lahko zaradi nedostavljenega blaga izgubi stranko. Šofer mora vzeti prisilni dopust, pozneje ga pa čaka pomožno delo v garažah in minimalni zaslužek. Nemalo jih tudi izgubi službo. Šoferji si že dolgo zaman prizadevamo, da bi nam odvzemali le tisto kategorijo dovoljenja, s katero smo prekršek tudi storili, tako se pa zgodi, da tudi traktorist, ki je na nedeljski

Če bo sodnica mila, se bova spet vozila! Če ne bo tako, pa težko bo slovo!

Še traktor boš preklel, če s fičkom boš pozelenel!

vožnji v svojem fičku malo "pozelelen", naslednji dan ne sme s traktorjem na gozdno vlako, kot da je tudi delati pozabiti! Problem pa niso nedeljske vožnje na piknike ali v službo v tovarno, kjer lahko prisedeš h komerkoli, ampak najti dostojno zamenjavo za šoferja, ki mora naslednji dan za volan avtobusa ali vozila namenjenega daleč v Evropo. Zato se vozniki tako bojimo neupravičenih odvzemov in dvomljivih obsodb. Bolj sebi kot sodnici sem še povedal, da bi dal vse, če bi si hotel kak sodnik na kraju samem ogledati sporno situacijo in šele potem izreči sodbo. In zgodilo se je to, na kar si nisem upal niti pomisliti. Sodnica je brez besede vzela plašč in prisedla k meni v fičko, s katerim sem kaznivo dejanje tudi storil, nakar sva se odpeljala in rekonstruirala ves dogodek. Naj še povem, da sta miličnika (enega so potem baje poslali na neko zdravljenje) napisala, da sem prehiteval traktorsko vozilo na ovinku, čez polno črto in pod vrhom klanca! To je bila res dovolj težka obtožba, če bi bilo res tako. Prehiteval sem po izteku ovinka, polne črte na tistem mestu tudi danes ni, tam, ko me je miličnik ustavil, je šele polovica klanca, vrh pa tam, ko se že prevesi proti Ravnam, v kar se je sodnica lahko sama prepričala. Ko sva se vrnila v pisarno, sem se ji zahvalil za izkazano naklonjenost in izjavil, da se z lahkim srcem za vedno odpovedujem voznikskemu dovoljenju, če je moje navedbe niso prepričale, kajti že tako sem bil dovolj osramočen in ponižan. Presenetila pa me je še enkrat. Vrnila mi je dokumente, podala roko in rekla le: "Verjamem!" Takih ljudi na svetu ni veliko, vsaj pogosto jih ne srečaš.

Po vsem napisanem ste gotovo pomislili, da sem bil tudi jaz med anketiranci, ki so glasovali za nepriljubljenost koroških policajev. Pa nisem bil in tudi glasoval ne bi proti njim. To pa iz razloga, ker tudi sam nisem popoln, tudi jaz sem morda včasih v službi ravnal tako, da ni bilo vsem všeč, tudi meni je kdaj padel kak slabo privezan hlood s tovornjaka, v teh desetletjih vožnje po cestah je tudi mene kdo upravičeno preklinjal, pa se tega morda nisem niti zavedal ali pa sem kaj storil tudi namerno. Imel sem pač slab dan in zakaj ga ne bi smeli imeti kdaj tudi policisti in sodniki?

Ampak, dokler bomo vozili in grešili, se bomo tudi jezili! ▲

**LJUDJE
IN
DOGODKI**

POLICAJI MED MISLINJSKIMI MALČKI

FRANC JURAČ

Foto Franc Jurač

Policaji slovenjegraške policijske postaje vsako leto obiščejo malčke v vrtcu v Mislinji. Takšen obisk je bil tudi letos. Malčkom so razdelili kresničke in jih seznanili o varnosti prometa. Pokazali so jim tudi službene pse in jih seznanili z delom z njimi, kar je bilo za malčke še posebno doživetje.

RAZSTAVA MALIH ŽIVALI

FRANC JURAČ

Društvo gojiteljev malih živali letos prireja že trinajsto društveno razstavo malih živali.

Razstavo so odprli v lepem ambientu v Vrtnem centru Jehart v Šmartnem pri Slovenj Gradcu.

Poleg društvene razstave so organizirali še prvo specialno razstavo slovenskih avtohtonih pasem, pri čemer želijo čimveč storiti za uveljavitev in zaščito slovenske avtohtone blagovne znamke še pred vstopom Slovenije v Evropsko skupnost.

Na razstavi so predstavili poleg malih živali tudi posamezne primerke drugih avtohtonih velikih živali. ▲

Foto Franc Jurač

Strela zanetila požar: ZGORELO GOSPODARSKO POSLOPJE

FRANC JURAČ

Desetega septembra letos, ko so ljudje sušili in pospravljali krmo, se je v popoldnevu pričelo nebo temniti in kazalo je na popoldansko nevihto. Tudi na Razborskovi kmetiji v Škalskih Cirkovcih nad Velenjem so tisti dan pridno spravljali krmo in niti za hip niso pomislili na najhujše. Gospodar kmetije Martin Razborski je bil v trenutku, ko je strela udarila v gospodarsko poslopje v hlevu in niti malo ni pomislil, da so v hipu ognjenji zublji zajeli celotno gospodarsko poslopje. "Bilo je pet minut po pol tretji uri, ko sem slučajno šel pogledat v hlev k živini. Zasišal sem močan pok in ko sem odšel iz hleva je priletela do mene snaha in vpila, da gori gospodarsko poslopje. Takoj sem stekel na gospodarsko poslopje in rešil traktor, potem pa smo hoteli reševati še druge stroje, kar pa se ni dalo več. Ko smo se borili z ognjem, so nam prihтели pomagat in reševati tudi sosedje. Rešili smo le živino, stroji in orodje pa so zgoreli. Vse življenje se mučim in delaš, potem pa v nekaj urah ostaneš brez vsega," pravi gospodar Martin Razborski.

Na Razborskovi kmetiji ocenjujejo, da jim je požar povzročil za okoli deset milijonov tolarjev škode. Ognjeni zublji so gospodarsko poslopje uničili do tal in s pomočjo dobrih sosedov in tudi

drugih ljudi so morali najprej odstraniti ostanke požarišča in takoj začeti z gradnjo novega hleva. Hlev mora biti zgrajen do zime, da bodo lahko pred zimo vselili živino v hlev, najtežje vprašanje pa si zastavljajo, kako bodo prehranili živino, ko je zgorela vsa krma. Da bi delo pri gradnji novega hleva kar najhitreje steklo, so krajanje Senčnih Završ nad Mislinjo takoj po požaru opravili sečnjo in spravilo lesa v domačem gozdu za ostrejšo gospodarskega poslopja. Pomagajo tudi drugi ljudje in delo pri novogradnji nemoteno teče. Mladi bodoči gospodar Razborskove kmetije Vili ob tragediji s solznimi očmi pravi: "Ob nesreči, ki nas je zadela bi se rad zahvalil vsem, ki so nam priskočili na pomoč, pa tudi delovni organizaciji Vegrad, v kateri sem zaposlen in Zavarovalnici Triglav, ki nam je izplačala zavarovalno vsoto, da smo lahko sploh pričeli z gradnjo novega gospodarskega poslopja. Rad bi se zahvalil mestni občini Velenje, Krajevni skupnosti Cirkovci in njenemu predsedniku Ivanu Lemešu, Komunalnemu podjetju iz Velenja, Veterinarski postaji Šoštanj, Kamnolomu Paka, Francu Soviču iz Šoštanja, Slovenski ljudski stranki in še mnogim drugim, ki nam pomagajo, da bomo lažje preselili to tragedijo." ▲

Razborskovi z leve: sin Vili, žena Jožica, gospodar Martin in vnukinja Veronika.

Do zime morajo pri Razborskovi zgraditi novo gospodarsko poslopje.

Foto ▲▼ Franc Jurač

ZANIMIVI IZDELKI IZ UČNIH DELAVNIC

FRANC JURAČ

V Podjetniškem centru v Slovenj Gradcu so letos organizirali učne delavnice pridobivanja rokodelskih znanj v sklopu projekta Uvajanje dela na domu Koroške na obeh straneh meje, ki ga je sofinancirala tudi EU. Na zadnji učni delavnici so udeležence pustile pot svoji kreativnosti pod mentorstvom Simone Kotnik.

Poslikavale so steklo v kombinaciji z novozelandsko školjko paua in na bombažno tkanino. Nastali so zanimivi izvirni in praktični izdelki, od poslikanih bombažnih majic, do priročnih ženskih ogledal. Izdelke vseh letošnjih učnih delavnic (klekanje, fimo in das masa, glina, pletenje iz leskovih viter, slikanje na bombaž in steklo) so si lahko obiskovalci ogledali na zaključni razstavi projekta, ki je bila dobro obiskana. ▲

ZAHVALNA MAŠA ZA PLANINCE

FRANC JURAČ

Planinci nadžupnije Šmartno pri Slovenj Gradcu že nekaj let pridno hodijo v planine in s pohodov odnašajo veliko lepih spominov. Poleg slovenskih planin obiščejo tudi planine izven meja. Letos so bili tudi na Triglavu; med planinci je bilo veliko takih, ki so bili prvič na naši najvišji gori. Vsako leto imajo ob končani planinski sezoni zahvalno mašo v Marijini cerkvi na Homcu. Tudi letos so jo imeli. Mašo je daroval župnik Janez Puhar, ki je bil 30 let misijonar na Madagaskarju. Po maši so se planinci zbrali ob kozarčku zakuhane vina in se spominjali na prijetne pohode v planine. ▲

Franc Jurač

BOGATA GOBARSKA LETINA

FRANC JURAČ

Turistično društvo Mislinja je letos že tretjič pripravilo srečanje gobarjev. Srečanje je bilo na turistični Miklavževi kmetiji v Mislinji. Letošnjega srečanja se je doslej udeležilo veliko gobarjev, na srečanje pa so prinesli preko 200 vrst raznih gob, ki rastejo v gozdovih mislinjskih gozdov. Letošnja gobarska letina je bila izredno bogata in take letine ne pomnijo že dolgo. Srečanja se je udeležil tudi dobri poznavalec gob Branko Vrhovec iz Horjula, kjer je zbranim predstavljal posamezne gobe in jih seznanjal o njihovi užitnosti. Ob gobah pa je biologinja Marijana Plajhner iz Velenja predstavila zdravilna zelišča, zlasti tista, ki rastejo v jesenskem času na Pohorju. Letošnje srečanje je bilo za vse gobarje nadvse lepo in zanimivo. ▲

1. Srečanje gobarjev v Miklavžu v Mislinji.
2. Marija Plajhner je predstavila zdravilna zelišča.

Foto Franc Jurač

Ženska odbojkarška ekipa Črna

ODBOJKARSKI KLUB ČRNA

MILAN KUMER

Na dresih imajo članice znak Gozdnega gospodarstva.

V odbojkarškem klubu Črna aktivno vadi več kot osemdeset mladih, ki tekmujejo v različnih starostnih kategorijah: mlajše deklice nastopajo v mali odbojki, starejši dečki, starejše deklice ter kadetinke pa tekmujejo v A oziroma B državni ligi.

V tekmovalni sezoni 2001/2002 je ženska ekipa članic tekmovala v III. državni odbojkarški ligi - vzhod. Pred začetkom prvenstva si je upravni odbor kluba pod predsedstvom Milana Kumra zastavil cilj: naskok na vrh prvenstvene lestvice in s tem preskok v višji rang tekmovalja, drugo državno odbojkarško ligo. V ta namen smo poskrbeli tudi za kadrovske spremembe pri vodenju ženske ekipe in v klub

pripeljali uveljavljenega trenerja Mirka Rebulo. Že v mesecu avgustu smo pod vodstvom novega trenerja opravili bazne priprave v okolici Črne in v telovadnici OŠ Črna. Po uspešnih pripravah so sledile prve trening tekme, na katerih smo dosegli izjemne rezultate in naš optimizem in želja po dobrih uvrstitvah se je še povečal.

Za naše delo pa potrebujemo tudi denar, zato smo izjemno veseli prispevka Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in se zanj prav lepo zahvaljujemo. Oddolžili se bomo z reklamnimi napisi Gozdnega gospodarstva na dresih ekipe članic, ki jih bodo nosile na prvenstvih. ▲

ČLANI KULTURNEGA DRUŠTVA RAZBOR AKTIVNO PREŽIVELI POLETJE

Letošnje poletje so bili člani kulturnega društva Razbor izredno aktivni. Uspešno so izpeljali tradicionalno 24. srečanje godcev samoukov na Podvajnski ravni. Udeležba nastopajočih in obiskovalcev je bila rekordna. Celo vreme jim je bilo ta dan naklonjeno.

Člani so tudi pridno sodelovali na različnih kmečkih in športnih igrah ter si vztrajno nabirali pokale in medalje. V svoji vitrini imajo že 16 pokalov z letošnjih tekmovalj. Najbolj vneti so fanje, ki tekmujejo v vlečenju vrvi, sledijo jim njihove žene in dekleta, ki prav tako tekmujejo v vlečenju vrvi. Poleg te discipline se oboji radi pomerijo tudi v nogometu, odbojki, košnji in grabljenju trave, postavljanju hmeljev ter v različnih družabnih igrah. Pa prav povsod so uspešni. Na tekmovaljih jih spremljajo tudi družine in prijatelji, ki glasno navijajo za svoje tekmovalce. ▲

* 1924
+ 2002

JAKOB PLANINC - Rodosovski Jaka

V januarju letošnjega leta, ko narava počiva in sonce se skriva in le mrzle meglice objemajo nas, v takšnem času je za vedno odšel od nas Rodosovski Jaka iz Podgorja.

Pri Murnu v Velunji je Jaku stekla zibel 22. julija leta 1924 kot drugemu izmed treh otrok. Starša Lovro in Marija sta bila tam podnajemnika. Mali Jakec je spoznaval kmečko življenje, si pridobival prvo ljubezen do zemlje in narave in odraščal s sovrstniki ter si nabiral znanje v osnovni šoli Ravne pri Šoštanju. Mladeniška leta so mu grenili težki časi 2. svetovne vojne. Po mobilizaciji v nemško vojsko je okusil vso krutost fronte v Rusiji. Bil je vodja topničarjev. Velikokrat so bile težave v tem, da so topovi zamrzli zaradi hude ruske zime. Okusil je rusko ujetništvo in nato dopust. Po dopustu aprila 1944 je odšel v Pohorsko brigado. Bil je tudi ranjen, okreval pa je v partizanski bolnici. Po vojni se je pogostokrat še udeležil orožnih vaj.

Leta 1948 se je Jakob poročil z Rožejevo Lenčko z Razbora. Pri Rodosovniku sta si ustvarila topel dom, v katerega izgradnjo sta vložila veliko truda, da sta ga s pomočjo še drugih ljudi obnovila. Otrokoma Anici in Jaku sta bila dobra starša. Lepo sta ju vzgojila in ju v malo družinico spojila. So pa v to družinsko harmonijo posegli tudi težki dogodki kot so: smrt vnuka, uničenje gospodarskega poslopja po streli, obolelost žene Lenčke in njena smrt, ki je Jaka hudo prizadela. Svojo bolečino je zdravil z odhodi v naravo, na lov, saj je zrasel z utripom narave, vedel je, kako dihaajo smreke, kdaj živali imajo težave, kje gnezdijo ptice. Gozd mu je dajal tudi zaslužek, ko je v njem nekaj časa delal za Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec.

Bil je priden in vesten odbornik v krajevni organizaciji ZB Podgorje in vzorno je skrbel za vzdrževanje partizanskega spomenika na Ajnžejevih tratih. Za vse napore in pokončnost v 2. svetovni vojni, za vso delo v organizaciji ZB, se mu krajevni odbor ZB Podgorje iskreno zahvaljuje.

Posledice vojne in zahrbtna bolezen sta vplivali na poslabšanje Jakovega zdravja. Klonil je in se poslovil za vedno. Če bi lahko, bi nam Jaka rekel v slovo:

"Li čakate me njive, gozdovi in prelubi,
kako rad bi prišel, oh rad.
Ne čakajte me, nič več me ne bo,
še pomnite, kdaj sem prišel po slovo?"

Anica Meh

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal.
Smrt te iznenada mlađega je vzela,
a v srcih naših vedno boš ostal.

V SPOMIN

24. novembra bo minilo 20 let, od kar se je smrtno ponesrečil mož, oče, sin in brat

NADI VOLER

Pravijo, da čas celi vse rane in da prinese pozabo, toda, mi smo ga za vedno ohranili v srcih takega, kot je bil: nasmejanega, vedno dobre volje in pripravljenega vsakemu pomagati.

Žena Jožica, hčerki Anita in Nadja, mama Helena ter sestra in bratje z družinami.

* 1930
+ 2002

FILIP PETRIČ

Filip Petrič, ali kot smo ga domačini bolj poznali Končnikov Lipi, se je rodil v bližini v Sloveniji najbolj poznane drevesa Najevske lipe, na nekoč zelo veliki kmetiji pri Končniku. Lepa krajina, precej velika ravnina na vrhu nekega območja pa vedno ni takšna za obdelavo kot je videti. Tako je tudi pri Končniku; ravnina, precej zakisana peščena podlaga je dokaj lagodna za strojno obdelavo, a kaj ko za to zemljo rabiš skoraj neomejeno količino gnoj in tudi vsa poslopja so lesena, tako da so potrebna vsakoletnega vzdrževanja. Kmetija je v preteklosti ostala brez gozda in na takšni kmetiji se je pred dvainsedemdesetimi leti rodil Lipi. Družina je bila za tiste čase srednje velika, skupaj je bilo pet otrok. Žal sta kaj kmalu v mladosti umrla brat in sestra.

Težki časi na kmetiji so pridnega mladeniča prisilili, da si je poiskal dodatno delo v smrekovskih gozdovih v letu 1960. Pa vendar, samo nekaj let po tem je moral »prevzeti grunt« in dela je bilo kmalu preveč. Tudi samo deset hektarjev velika kmetija je prevelika, če moraš vse narediti z rokami.

Pustil je delo v gozdarstvu in pričel samostojno kmetovati. Nekaj let poprej je iz Luč pripeljal brhko mladenko Angelo, prav tako večšo kmečkih del.

Trije sinovi so zaznamovali njun zakon. Vsem trem sta pridna starša omogočila šolanje in pridobitev poklica in dela, ki ga vsi trije radi upravljajo.

A žal, kot je v življenju dostikrat, ko ti postane lepo, se vedno zgodi kaj narobe. Pričeli so z obnovami na Končnikovem, že se kažejo prve nove strehe, pa žalostna vest; Lipi je resno bolan. Težko prenašanje bolezni, tudi interes za hobi - čebelarjenje je vedno manjši in stanje je iz dneva v dan slabše.

Le dom mu nudi tisto varnost, še tisto zadnje upanje. Pa vendar zakoni narave....

Pogrešali ga bomo; ne le žena, sinovi, vnuki; tudi velika množica prijateljev, znancev, sosedov, ki smo se od Lipija poslovili.

Janez Švab

Čas mineva, mine vse,
za sabo pušča rane nezacejene.
Spomini živijo, predragi spomini na te,
v novo žalost prebudijo v oči solze.
Kamor koli se ozremo, povsod praznina je,
z roko solze si otreemo, vedi - pomenil si nam vse.

V SPOMIN

Dr. STANKO STOPORKO

Na 23. november 1994 - 2002

Tiha, ostra bolečina ter neizmerna žalost spominja na 23. november 1994, ko mineva osem žalostnih let, od kar nas je zapustil predragi mož, oče, dedek z zlatim srcem in toplo roko.

Z mislijo smo vedno z njim: žena Dora, hčerke z družinami in sorodniki.

Vsem, ki se ga spominjate, hvala!

* 1951
+ 2002

MARTIN VOŽIČ

V četrtek, 15. avgusta 2002, je Hotuljce navsezgodaj zjutraj presenetila žalostna novica, da je nenadoma, nepričakovano umrl Martin Vožič, Ivankin Tini s Preškega vrha.

Tini se je rodil 29. oktobra leta 1951. Takoj po končani osnovni šoli je odšel v Bosno, kjer je tri mesece v mladinski delovni brigadi sodeloval pri zaključnih delih na železniški progi Šamac - Sarajevo. Po vrnitvi iz Bosne se je takoj zaposlil v železarni Ravne. Delo je dobil v lakirnici. Tam je pridno delal vse do konca svojega življenja. Zadnje dni je preživel na čakalju. Tik pred upokojitvijo je bil. Nenadna smrt mu je upokojitev po zasluženem delu preprečila in ga upokojila za vedno.

Tini je bil vse življenje dober delavec, rad je pomagal vsem, ki so ga za pomoč prosili. Bil je navdušen gasilec in veliko je pomagal pri gradnji novega gasilskega doma v Kotljah. Tudi doma okrog hiše je vedno kaj postoril. Svoji mami Ivanki je tudi vedno priskočil na pomoč, čeprav je včasih malo godrnjal in se jezil, ji je na koncu vedno vse naredil tako, kot je želela. Veliko zadovoljstvo je imel pri gradnji svoje lastne, majhne hišice. Gradil jo je zato, da bi v njej na stara leta lahko mirno živel. Ta želja se mu ni uresničila.

Tinija bomo takega, kot je bil, ohranili v naših srcih in spominih.

Svojci se toplo zahvaljujejo vsem, ki so darovali cvetje in sveče in ga pospremili na njegovi zadnji poti, vsem, ki so z njimi sočustvovali. Posebna zahvala velja giselcem in pevkam gasilskega društva Kotlje, gospodu župniku za obred, godbi Železarne Ravne in govornikom za govora.

Rok Gorenšek

SPOMIN

Alojz KREMZER
1930 - 1995

Sedem let je že; spomini so še vedno živi, rane skelijo najbolj domače, nanje nismo neobčutljivi tudi prijatelji, sodelavci. O tem priča lepo urejen grob na katerem je vedno polno sveč in cvetja.

Kar cela knjiga se bi dala napisati o velikem ljubitelju in varuhu narave, pa vendar, da se v parih besedah spomnimo na očeta, dedija, moža, gozdarja, lovca in iskrenega prijatelja Lojzeta.

Veliko je nas, ki se ob njegovem lepo urejenem grobu ustavimo, predvsem pa velikokrat pomislimo, kako hitro, prehitro je odšel. Vemo za mnogo stvari, ki jih je še hotel narediti, vendar takšni so zakoni narave, ki jih je Lojze dobro razumel.

Janez Švab

* 1951
+ 2002

FRANCI TACER

Ni bilo dano dolgo ti živeti,
sredi življenja moral si umreti.
Komaj dom družino si ustvaril,
že v večnost si se odpravil.

V zgodnjih jesenskih dneh, 10. septembra 2002, so remšniški zvonovi zazvonili žalostno melodijo Tacerjevemu Frančku v slovo. V sredi najbujnejšega življenja in ustvarjalnih let je prenehalo biti njegovo zlato srce in sklenile so se njegove delovne roke. Vsi se zavedamo, zlasti še svojci, kakšna praznina bo ostala za njim, a spominjamo se tudi njegovega trpljenja, ki mu ga je naložila neozdravljiva zahrbtna bolezen. V zaupanju v božjo voljo je potrpežljivo prenašal vse tegobe hude bolezni, kateri je moral mnogo prezgodaj kloniti.

Franček se je rodil 3. oktobra leta 1951 pri Spodnjem Ovčarju v urejeni družini remšniške fare, kjer si je v domači šoli pridobil osnovna znanja za nadaljnje življenje. Med sošolci je bil priljubljen, ker jim je rad pomagal v stiski, na pomoč pa je priskočil tudi drugim ljudem v domačem okolju. Vse te vrline je Franček prenesel tudi na svojo družino. Za dobro vzgojo pa je bil hvaležen svojim staršem.

Po osnovni šoli se je Franček zaposlil. Imel je izreden smisel za elektriko. Pri gospodu Šajblerju se je izpopolnil v praksi. V službi je bil marsikje, kjer je dobil zaposlitev kot električar, leta 1988 pa je prevzel samostojno obrt previjanja motorjev na domu. Dela je imel dovolj, ker je bil natančen in zanesljiv. Pri delu mu je pomagala tudi žena.

Med tem časom se je namreč poročil s Kepčevo Roziko in si ustvaril lastno družino. Lep je spomin na leto 1977, ko sta dva brata sočasno poročila dve sestri. Tudi pozneje sta bili družini trdno povezani in letos v maju sta proslavili srebrno poroko. Franček je postal ponosen oče štirih otrok, od najstarejše Vlaste, Branka, Lenke in najmlajše petletne Jožice. Družina je rasla, zato sta si začela leta 1980 graditi hišo na domači parceli. Veliko truda in ljubezni je vložil v ta dom, ki ga je do zadnjega izboljševal. Vsi so ponosni na ta dom. Ko so na remšniški šoli pričeli s prevozom otrok, si je kupil kombi in prevzel to delo. Do ljudi je bil zelo razumevajoč. Sicer pa je zelo rad planinaril, kar štirikrat je bil na Triglavu, nazadnje septembra lani pa na Kureščku v Medugorju, kjer je črpal moč in upanje.

Hvala mu za vse, kar je dobrega storil za Remšničane. Čisto na koncu si človek želi,

“da bi bilo slovo kot nežni zvok tišine miru,
da dotikal bi se beline neba,
ki je odsev vse veličine svetla”

Ludvik Mori

SPOMIN

Solza kane mi iz očesa,
pred menoj je tvoj obraz,
odšel si tiho brez slovesa,
mirno spiš in čakaš nas.

Boleč je spomin na 7. december 2001, ko si se za vedno poslovil od nas, dragi mož, oče in dedek

JOŽE PLAZI
z Legna

Hvala vsem za prižgano svečko, poklonjen cvet ali samo lepo misel nanj.

V globoki žalosti in v tistem spominu: Tvoji najdražji.

MOJI SPOMINI NA BOTRO

Sredi poletnih vonjav se je prebudilo jutro, kot že toliko juter, vabilo na polje, med cvetoče travnike ali v hlev k živini. Tako so se začnjenala jutra na kmetiji, kjer je živel žena odprtega srca, botra, mama, babica, prababica, pra - pra babica, sestra, teta, prijateljica. Ob koncu svojega življenja je le za malo časa šla na zasluženi počitek v dom starostnikov v Črneče, kamor si je sama želela.

Toda, jutra 17. julija ni dočakala. Njene iskrene oči se niso odprle, njen nasmejan obraz je zamrl in njeno, dobrote polno srce se je ustavilo.

V velikem številu smo jo vsi, ki smo jo imeli radi in smo jo ljubili, pospremili na njeni zadnji poti na šentflorjansko pokopališče. Zvonovi in pevci so ji še zadnjič zapeli v slovo, še veter, ki je plapolal zastave, se je poslavljaj, ko je nad njenim grobom rahlo zapihljaj.

Triindevetdeset juter se je prebujala v sončen ali deževen dan. Rodila se je v številni kmečki družini na Štinjekovi kmetiji na Vasi nad Zgornjim Doličem v cvetočem mesecu 1. juliju leta 1909. Vse življenje je ostala na kmetiji in bližnjim podarjala svojo dobroto in ljubezen. Bog ji je dal dolgo življenje, polno neprecenljive dobrote je bilo v njej in najbrž je bila zato botra kar štiriindvajsetim otrokom. Z vedno nasmejanim obrazom je spremljala starše, ki so jo prišli prositi za botro, nikoli ni nobenemu odrekla. Poznala je probleme in razumela je stiske staršev, zato jih nikoli ni razočarala. Vsako veliko noč smo jo z veseljem pričakovali. Do vseh je bila enako dobra, prišla je z nasmejanim obrazom, ko je prinašala pisanke. Kar štiriindvajset "šarkljev" je morala speči v domači krušni peči. Bili so skrivnostno dobri. Večkrat sva se s sestro spraševali, kako je zmogla speči toliko potic in vse so bile enako dobre.

Letos, zgodaj spomladi sem jo neko nedeljo obiskala v domu starostnikov v Črnečah. Bila je zelo vesela obiska. Potem sva bili pri njej še enkrat s sestro in takrat sem zadnjič videla njen nasmejan obraz, ki mi bo ostal za vedno v spominu. Z veseljem sem ji pokazala svojo tretjo knjigo, da bi jo brala v domu za kratek čas. Pa mi je rekla: "Veš, Bertica, saj vem, da si veliko truda vložila vanje. Čestitam ti, brati pa ne morem, ker mi že raste mrena na oči. Kar ti mi preberi kakšno pesem, poslušam pa rada." Prebrala sem ji tri. Bila je ganjena in je komentirala, da so moje pesmi zelo čustvene in globoke ter dodala: "Le piši, če te to veseli!"

Z mambo sva hodili žet na njene njive in grabit seno ob košnji. Jaz sem imela svojo stezico, po kateri sem pogosto prihajala na obisk k botri. Kmetija moje stare mamem, po domače Oštrtova domačija, je mejila na botrino le s travnikom in majhnim gozdičkom. Stezica je bila prijetna, a je danes zarasla; prekril jo je čas.

Pripovedovala mi je, kako je pasla ovce po gozdu, polnem trnja, zato je imela vedno popraskane boste noge, vendar je bilo tudi to obdobje otroštva zanjeno lepo. Ob poslušanju ptičjega petja je pozabila na praske, ki so jo skelele. Bosonoga ali v cokolah je hodila v šolo. Večkrat mi je tudi pripovedovala, kako so prihajali partizani v njeno hišo in se greli ob krušni peči, v kateri je ponoči pekla kruh, da jih je nahranila. Potem so zgodaj zjutraj še v mraku odhajali v globok sneg in mraz. Bala se je za njihova življenja. Nekateri se niso vrnili.

Po tem je prišla svoboda in trdo delo na kmetiji, pa tudi veselja in radosti ni manjkalo. Vse življenje je živel z naravo, skrbela je za svoje zdravje in zdravje svoje družine. Ob izgubi moža je dolgo globoko v srcu žalovala, a na zunaj tega ni pokazala, saj je njen vedno nasmejan obraz izžareval veselje in dobro voljo, ki jo je podarjala tudi drugim. Pripovedovala mi je tudi, kako jo je moj oče prihajal prositi za botro; vedno mu je nalila šilček žganja za "korajžo", nikoli mu ni odrekla, zato je bila botra vsem otrokom v naši družini.

Vsi, ki nas je kot botra obdarovala, jo bomo nosili v srcu do konca naših življenj.

Berta Rupčič

KAPELA PRI PLAZNIKU V BISTRI

JANEZ ŠVAB

Skoraj vsaka večja kmetija v naših krajih je imela svoje hišno drevo, imela pa je tudi svojo kapelico. Marsikateri gospodar na kmetiji je hotel zaznamovati svoj čas gospodarjenja. Tako je pred točno stopetdesetimi leti takratna gospodinja Plaznikovega grunta med hišo in gospodarskim poslopjem dala postaviti kapelico. Zob časa in drugačne potrebe na kmetiji so leta 1969 botrovali, da so kapelico odstranili.

Na obletnico stopetdesetih let pa so se Plaznikovi odločili, da bodo samo malo stran od starega mesta postavili novo, še lepšo kapelico. Za načrt so poprosili učenca Jožeta Plečnika Andreja Lodranta iz Prevalj in nastala je zares lepa kapelica. Posvečena je lurški Materi božji, na njej pa so upodobljeni motivi sv. Antona, kot zavetnika domačih živali in kot varuha proti boleznim, vse pogostejše je na naših kapelicah upodobljen zavetnik proti požarom in povodnjim sv. Florjan, ne manjka pa tudi božji grob kot simbol Jezusove smrti in upanja ob vstajenju.

Kapelo je blagoslovil domači župnik Tone Vrisk in niti slabo vreme ni pregnalo množice obiskovalcev, ki so prišli k Plazniku od blizu in daleč.

Lep običaj in še lepša okra-

sitev doma, kjer se razvija kmečki turizem v prelepem okolju Bistre. ▲

ZAKAJ SEM MORAL PROČ

Domovina draga,
še sem tvoj sin,
červno sem bežal
preko planin in dolin.

O tebi sanjam vsako noč,
da včasih spati ni mogoč.
Vidim svojo rodno domačijo,
oh, zakaj sem moral proč?

Moja rojstna hiša
zdaj povsem je prazna;
veter skozi njo piha,
le zidovje še ječi in diha.

Domov, da lahko pridem,
zdaj vsi mi pravijo;
saj ne vedo, da starček sem
postal,
ves onemogel tukaj bom
zaspal.

Ana URŠEJ

Prihajajo mrzli dnevi in z njimi zima. Prav je, da tudi v teh dneh poskrbimo za hišnega ljubljencega oziroma našega zvestega čuvaja-psa.

Poleg pravilne prehrane je za psa pomembna tudi primerna nega. Lesk in barva dlake povesta, če je pes pravilno hranjen in negovan ter brez zajedavcev. Pasja dlaka je po naravi mastna. Če ji z nepravilnim kopanjem odvzamemo preveč naravne maščobe, postane suha in krhka in ne opravlja več svoje naravne naloge: da varuje telo pred mrazom, mokroto in vročino. Zato je priporočljivo uporabljati za kopanje psa posebne šampone; če jih nimamo, kopamo psa v topli vodi brez dodatkov in ga drgnemo s

Če želimo pomagati divjadi, začnimo s privezanim psom, da je le - ta v visokem snegu nebo preganjal.

POSKRBMIMOV PRIHAJAJOČIH DNEH TUDI ZA VAŠEGA PSA

MILENA TRETJAK

trdo gobo. Pozimi uporabljamo suh šampon, ki ga potresemo po psu in ga potem temeljito skrtlačimo.

Mladim in tudi odraslim psom nudimo vitamine A,D in E z zmletim lanenim semenom, ki ga posujemo po hrani.

Kot dodatek k hrani potrebuje pes zdravo surovo meso. Odraslemu psu zadoštuje 100 gramov na dan. Surovo meso zagotavlja pasjemu organizmu vse za nemoteno rast in ga varuje

pred raznimi boleznimi. Mladičem je potrebno meso natrgati, do četrtega meseca zadostuje zmleto ali drobno narezano, odraslim psom pa ga narežemo na nekaj kosov. Najprimernejše je konjsko meso, potem goveja drobovina (jetra, ledvice, vranica, srce, pljuča, želodec). Sumljivo meso prekuhamo, čeprav pri tem izgubi veliko hranljive vrednosti. Obroki surovega mesa niso koristni samo za telesni razvoj, ampak spodbujajo

tudi temperament in ostrost psa. Glavni hrani lahko dodamo še; ovsene kosmiče, koruzni in pšenični zdrob, ješprenj, proseno in ovseno kašo, zdrobljen riž in nesoljene testenine. Hrani lahko naribamo tudi surovo korenje in sadje. Več kot pol leta starim psom lahko damo tudi ostanke človeške hrane, ki pa naj ne vsebuje kisa in začimb. Hrano ponudimo mlačno in le toliko, da ne ostaja v posodi.

K hrani mladičem doda-

jamo tudi telečje kosti, več kot šestmesečnim psom pa tudi kosti mladih prašičev. Odraslim psom lahko damo kosti vseh vrst, razen votlih, posebno nevarne so votle kurje kosti. Če hočemo ohraniti zdravega psa, mu nikoli ne damo čokolade, bonbonov in raznih slaščic.

Torej v dneh, ki bodo polepšani s snegom, pa naj vaš pes ostane privezan, še zlasti zato, da ne bo preganjal divjadi, ki je v snegu še posebej nemočna. ▲

TUDI DRVA JE POTREBNO PRAVOČASNO PRIPRAVITI

MILENA TRETJAK

Zagotovo je že vsak občutil mrzloto poznih jesenskih dni, ki kaj hitro prehajajo v prve zimske.

Da pa mrzlota nebo občutna v naših domovih, je potrebno pravočasno priskrbeti drva.

Takole nasmejjano, pred leti, pa sta dva pridna kmeta, po končanem delu oziroma, ko so bila drva pripravljena za vso zimo, naredila spominski posnetek. Pomoč dveh konjev pa je prišla prav, da sta drva spravila v bližino kmetije, kar danes povsod naredijo traktorji. ▲

SREBRNI JUBILEJ PEVSKEGA ZBORA JELKA

FRANC JURAČ

Upokojenski ženski pevski zbor Jelka Slovenj Gradec je praznoval srebrni jubilej, 25 - letnico ustanovitve. V počastitev jubileja so pevke priredile koncert na drugi osnovni šoli Slovenj Gradec. Kot gostje pa so večer popestrili pevci društva upokojencev Ravne na Koroškem. Podžupan mestne občine Slovenj Gradec Silvo Pritrznik je za prizadevno delo zbora izročil občinsko priznanje predsednici zbora Faniki Smonkar. ▲

Foto Franc Jurač

NEKATERI IMAJO RADI POEZIJO

MILENA CIGLER GREGORIN

Nekateri, torej ne vsi. Celo ne večina vseh, temveč manjšina. Da ne štejemo šol, kjer se mora in samih pesnikov.

Teh ljudi bo najbrž dva na tisoč. Imajo radi - ampak; radi imamo tudi juho z rezanci, radi imamo komplimente in modro barvo, radi imamo stari šal, radi delamo po svoje, radi božamo psa.

Poezijo - samo kaj je takega poezija? Jaz pa ne vem in ne vem in držim se tega kot rešilne ograje. Wislawa Szymborska - nobelova nagrajenka za poezijo je napisala te v ravnino položene verze.

To sem povedala za uvod, kajti veliko nas je, ki tudi ne vemo, pa vseeno kar pišemo in ob tem doživljamo evforijo ali obup, pa vseeno pesniki smo nekakšni vizionarji, kakšen naj bi izgledal idealni svet.

Navdih črpamo v marsičem. Navdih je lahko življenje samo. Navdih so lahko srečanje na ulici, ki pusti sledove, ljubezenska čustva, trpljenje in razočaranja, hoja v naravo, celo tek je že navdihnil nekatere.

Za življenje je potreben pogum, za pisanje pa še talent in

pogum. Toda samo pesniki vemo za trenutke, podobne tistim v raju, če se nam pesem posreči in če jo sprejme tudi javnost. Kajti pisanje je samemu sebi namen samo na začetku, potem pa mora pesem živeti med ljudmi.

In tako se trudi, da pesem pride med ljudi in pesnik do svojega ugleda. Javni sklad za ljubiteljske kulturne dejavnosti, da bi čim več pesnikov zrastle iz anonimnih piscev in da bi čim več pesmi prišlo na papir in v knjige.

V petek, 18. 10. 2002 je bilo v Kavarni Slovenj Gradec, jubilejno, 30. republiško srečanje in tekmovanje pisateljev in pesnikov začetnikov pod okriljem javnega sklada RS za ljubiteljske dejavnosti in svetovalke za literaturo Dragice BRESKVAR s spremljevalcema Petrom BOŽIČEM in Milanom VINČIČEM.

Junakinja večera je bila Tatjana LAPUH, zmagovalka natečaja in obetajoča pesnica, katere pesmi je brala naša dobra znanka Ana Javornik, sicer pa je bil kakovostni nivo ostalih udeleženk in udeležencev natečaja izreden,

kar je pokazal poznejši recital v Kulturnem domu Slovenj Gradec v režiji Andreja MAKUCA.

Ne bom omenjala imen nastopajočih, ampak njihove stvaritve, ki so pustile globoko sled v nas, posebej še v izvedbi glasbenika Zlatka VERZELAKA, ki je znal pesmim vdihniti svoj osebni pečat in je uglasbil naslednje pesmi sodelujočih: »Vzel si«, V Brailovi pisavi«, (avtorice in nagrajenke natečaja Tatjane Lapuh), »Naša ulica«, »Kakšen je ta drobn svet« in druge.

Večer je bil res prelep, bogat subtilne lirike kot tudi pripovednih stihov. Od slednjega moram vsekakor omeniti pesem »Naša ulica« avtorja Jožeta Hribnika; v že omenjeni glasbeni interpretaciji je bila pesem naravnost imeniten šanson in pa pesem »Smrt« Rade Vučkova.

Za zaključek pa bom navedla pesem naša ulica in uživajte tudi v izpovedni moči čisto vsakdanje zgodbe, ki se godi vsakemu izmed nas v našem vsakdanu, toda pesnik in glasbenik sta iz nje naredila pravi mali biser.

V naši ulici leži mrtev JUGO 45 kot bivol v savani, obran do kosti.

V naši ulici živi Rozi.

Na kontejner so zapisali njeno ime.

Ga obdali v srce.

V našo ulico pride nedelja.

Naša ulica - mastna župica, ropot krožnikov, pribora, Lojze Slak - brez premora.

Za zaključek naj povem, da sem tudi jaz nagrajenka tega sklada iz leta 1987 in da smo takrat regionalni nagrajenci potovali v Lenart, prejšnja leta v Gradišče, naša skupina pa je imela republiško srečanje v Zavrhu nad Lenartom, kjer je veliko ur preživel General Rudolf Maister. Dragica Breskvar je s seboj kot gosta pripeljala Milana JESIHA, pesnika in prevajalca, ter Petra BOŽIČA, pisatelja in dramatika.

Takrat se še ni izbral izmed regionalnih nagrajencev najboljši ali republiški nagrajenec, tako da smo bili vsi prvi ali najboljši, kar se mi zdi tudi v redu, ker je kvaliteta regionalnih prvakov tako ali tako zelo izenačena.

Viri: Revija MENTOR, št. 4 - 5, letnik 23 Wislawa Szymborska, poezija

OB SVETOVNEM DNEVU OZN

IDA ROBNIK

Svetovni dan organizacije združenih narodov smo obeležili s celodnevni prireditvami in osrednjo proslavo 23. oktobra v Slovenj Gradcu.

V dopolnanskih urah so se obiskovalci lahko udeležili otvoritve razstave otroških likovnih del iz vsega sveta. Popoldne je bil na Trgu svobode Mirovniški festival in zaključna prireditev tabora slovenskih UNESCO-vih ASP-net šol, učenci prve osnovne šole Slovenj Gradec so "posvojili grad", vrstile pa so se glasbene točke z gosti 6 PACK ČUKUR.

Ta dan je dobilo mesto Slovenj Gradec novo obeležje kulture, miru in nenasilja - trojni vodnjak "vodnjak življenja", ki stoji pri rojstni hiši Huga Wolfa na Glavnem trgu.

Osrednja proslava je bila zvečer v Umetnostnem paviljonu. Udeležil se je tudi predsednik države Milan Kučan z ženo, predsednik vlade Janez Drnovšek, ki je bil tudi glavni govornik ter drugi visoki predstavniki občin in gospodarskih organizacij iz Koroške.

V enournem kulturnem programu so lahko uživali in ob gledanju slik otrok iz revnejših predelov sveta morda pomislili, da lahko tudi oni kaj prispevajo k dostojnejšemu življenju teh otrok. ▲

S proslave ob svetovnem dnevu OZN

Foto Ida robnik

Proslave ob dnevu OZN sta se udeležila tudi predsednik države Milan Kučan in dr. Janez Drnovšek

Razstava otroški likovnih del

Foto Franc Jurač

BABICA IN DEDEK PRIPOVEDUJETA

ALEKSANDRA ROŽIČ, prof. razrednega pouka OŠ Neznanih talcev Dravograd POŠ Ojstrica

Ob svetovnem dnevu starejših smo na podružnični osnovni šoli Ojstrica izvedli projektno nalogo z naslovom Babica in dedek pripovedujeta. Želeli smo pogledati nazaj, v preteklost, v način takratnega življenja, spoznavali smo običaje, povezane z delom in dogodki takratnega časa, se preselili v šolske klopi in spoznavali bogate utrinke iz takratnega življenja.

Babice in dedke smo najprej presenetili z zanimivim programom, v katerem smo jim predstavili kratke opise o njih. S folklornim nastopom smo prikazali običaj, ki so se ga vsi še prav dobro spominjali – flincanje. Potem smo se, razdeljeni v skupine, pridno in z veliko vnemo lotili dela. Vsaka skupina je raziskovala eno od naslednjih tem:

- v šoli nekoč,
- hrana nekoč,
- običaji v kraju.

Brez dvoma smo se vsi veliko naučili. Babice in dedki so z veliko vnemo pripovedovali, obujali spomine... Vsi smo neizmer- no uživali, ko smo se sprehajali po preteklosti, skozi sedanost v prihodnost. Primerjali smo življenje, iskali lepote in tegobe takratnega časa. Poskušali smo podoživeti delček tiste- ga, kar je bilo zanje življenjski vsakdan in resnica o življenju.

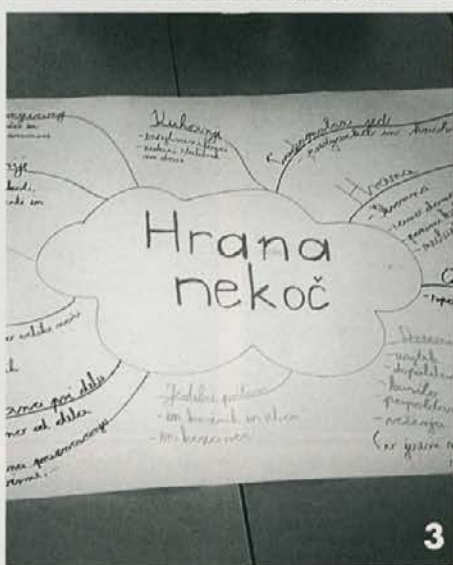
Čas je veliko prehitro minil. Da bi vsi izvedeli čim več, smo si miselne vzorce, ki so pri delu nastali, tudi predstavili. Z vesel- jem smo si prisluhnili. Kuharica Sonja pa nas je ob koncu presenetila še s flincati, ki so šli vsem prav dobro v tek.

Prijetno vzdušje, zanimiv in sproščen klepet in za nas še veliko novih in bogatih življenjskih resnic, bo prav gotovo ostalo v lepem in nepozabnem spominu.

O BABICAH IN DEDKIH...

Mojo babico in dedka imam rad. Babica je stara štirinajstdeset let, dedek pa tridesetdeset let. Babica rada šiva. Deda mi kupi bonbone. Imata sive lase. Rada nabirata gobe. Zvečer rad spim v njuni postelji.

Matej, 2.r.

Moji babici je ime Fanika. Ima sive lase. Moja babica ima zelo rada rože. Zna pripovedovati zelo zanimive zgodbe. Velikokrat jo prosim, da mi pripoveduje pravljice. Kadar gre v mesto, mi prinese liziko. Moja babica je najbolj pridna babica na svetu. Redno hodi k maši. Želim si, da bi bila še dolgo z nami. Imam jo zelo rad.

Aleš, 2. r.

Moji babici je ime Rozina. Mojemu dedku je ime Egidij. Sta zelo prijazna. Babica ima skodrane lase, dedek pa gladke lase. Babica dela na vrtu, dedek leži in gleda televizijo. Vsakokrat, ko gresta v Dravograd, mi nekaj prineseta.

Žiga, 3. r.

Moj dedek je zelo zabaven. Zelo rad pije vino. Kadar nas obišče, vedno prinese tudi nekaj vina. Včasih brca žogo. Kadar sem pri njem na počitnicah, greva velikokrat pogledat, kako je z njegovo kočjo. Tam ima solato, fižol, paradižnik, breskve,... Zelo ga imam rad, saj ima veliko dobrega sadja.

Aljaž, 4. r.

Moji babici je ime Antonija. Ima sive oči. Je srednje velike postave. Hrani svinje, kokoši in muce. Je zelo delovna. Vedno hodi k maši. Tudi poje pri pevskem zboru. Stara je šestdeset let. Če je veter in je mrzlo, nosi »tehl«. Vedno nam kaj kupi. Je radodarna in prijazna. Doma velikokrat kvačka. Zelo jo imam rada.

Jasmina, 4.r.

Babicam in dedkom se najlepše zahvaljujemo za obisk in prijeten klepet.

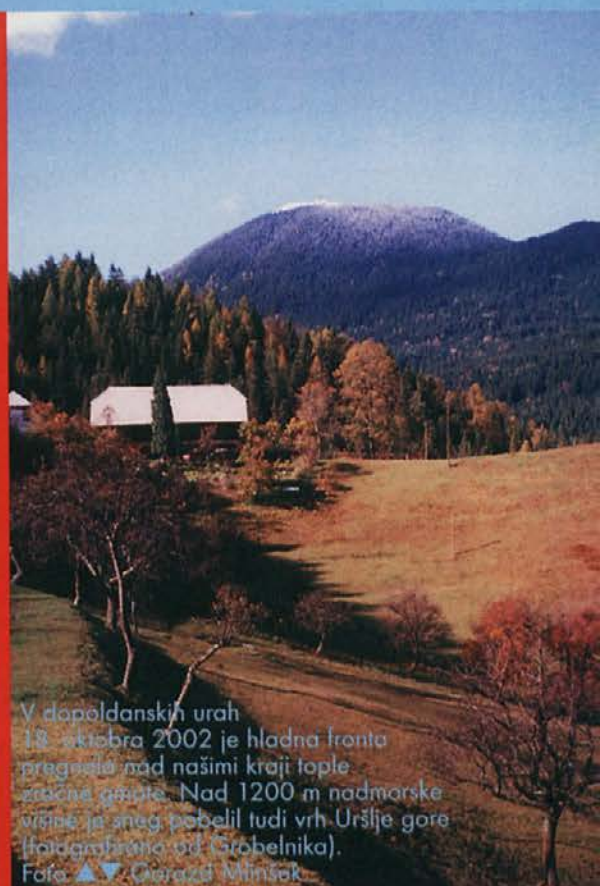
1. Jaz in moja babica.
2. Babico imam zelo rada.
3. Miselni vzorec.
4. Flincati so bili zares slastni.
5. ... ko "flincamo" in zapojemo...
6. Skupaj smo ustvarjali...
7. Menjanje klobukov ni lahko.

Foto Aleksandra Rožič

BABICA IN DEDEK PRIPOVEDUJETA...

V dopoldanskih urah
18. oktobra 2002 je hladna fronta
pregnala nad našimi kraji tople
zračne mase. Nad 1200 m nadmorske
višine je sneg pobelil tudi vrh Uršlje gore
(Hladanbrana od Grobelnika).
Foto ▲ ▼ Gerazd Minšek

OSAMLJENA...

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1

2380 Slovenj Gradec

Telefon, nc: 88 43 332, Faks: 88 42 684

E-mail: vihanik@gg-sg.si

SERVIS

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo:

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal
- merjenje tlakov in nastavitve varnostnih ventilov
- avtooptiko za tovarna vozila - merjenje nastavitve stekanja koles in osi z lasersko optično merilno napravo
- centriranje koles za tovarna vozila
- demontažo in montažo avto-

plaščev tovornih vozil, gradbenih strojev in traktorjev do velikosti 56"

- prodajo vseh vrst avtoplaščev proizvajalcev Bandag, Sava, Semperit, Goodyear, Debica,...
- po konkurenčnih cenah obnovo izrabljenih pnevmatik
- pranje tovornih vozil z ročno enokratno napravo
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije
- vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (smo pooblaščen servis traktorjev UNI-VERSAL)
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov
- varenje, struženje, rezkanje

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

PE SERVISI

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec

☎ (02) 88 46 100

Telefax: (02) 88 46 109

TRGOVINA

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

ARTIKEL MESECA NOVEMBRA - ŽAGA HUSQVARNA 257

CENA: 26.000 SIT CENEJE

Prostornina valja: 56,5 cm³

Moč: 2,7 Kw/3,7 KM

Teža: 5,6 kg

Univerzalna žaga, zmogljiva, trpežna in namenjena tudi profesionalnim sekačem. Zelo pomembno: kovinsko ohišje motorne gredi

SLOVENJ GRADEC,

Cesta na Štībuh 1

☎ 88/21 620,

faks 88/42 684

RADLJE (Dvorec),

Koroška cesta 68

☎ 88/71 423,

faks 88/71 239

Bančno poslovanje preko mobilnega telefona - MOBILNA BANKA Moba NLB

V Koroški banki smo v mesecu oktobru 2002 uvedli novo možnost

poslovanja z banko - **mobilno banko Moba NLB!**

Z uporabo mobilne banke Moba NLB boste lahko osnovne bančne storitve opravili preko svojega mobilnega telefona kadarkoli in kjerkoli že boste.

Preko ustrezne izbire v meniju mobilnega telefona boste lahko opravili naslednje storitve:

- vpogled v stanje vašega tekočega računa ali računa, na katerem ste pooblaščen, ali
- vpogled v promet na računu (zadnje štiri transakcije),
- vpogled v promet na računu, izveden preko mobilnega telefona (zadnje štiri transakcije),
- plačilo računov in položnic,
- prenos sredstev med računi znotraj bančne skupine NLB,
- nastavitve alarmov o prekoračitvi osebnega limita,
- naročilo povišanja limita na računu,
- vezavo sredstev,
- prijavo novega delovnega računa oz. odjavo delovnega računa,
- spremembo nastavitve (spremembo bančnega PIN ali spremembo naziva računa).

Za varnost poslovanja je poskrbljeno z najnovejšimi tehnologijami. Vsa sporočila, ki se izmenjujejo med banko in uporabnikom, so šifrirana. Pri prijavi in uporabi storitev se boste identificirali z **unikatno uporabniško številko in bančnim PIN**, ki zagotavlja, da je opravljanje bančnih transakcij podobno varno kot pri poslovanju preko bančnih avtomatov.

Storitve mobilne banke Moba NLB bodo sprva na voljo le uporabnikom omrežja Mobitel GSM. Za uporabo storitev boste potrebovali **ustrezno SIM kartico** (Pametno SIM kartico mobilnega operaterja Mobitel), ki jo boste lahko kupili v kateremkoli Mobitelovem centru. Ob zamenjavi stare SIM kartice za novo bo vaša telefonska številka ostala nespremenjena.

Za uporabo storitev Moba NLB se boste lahko prijavi v katerikoli poslovalnici Koroške banke, uporabniki spletne poslovalnice Klik NLB pa kar preko Klica NLB.

Po prijavi vam bomo posredovali vse, kar je potrebno za prijavo in varno uporabo storitev Mobe NLB!

koroška banka

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Koroška banka d.d.,
Slovenj Gradec, Glavni trg 30
Bančna skupina NLB